

ЗВІТ
ПРО НАУКОВО-ДОСЛІДНУ РОБОТУ
ХАРКІВСЬКОГО ІНСТИТУТУ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
УНІВЕРСИТЕТУ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ (М. КИЇВ)
ЗА 2012 РІК

Основними завданнями науково-дослідної роботи інституту у 2012 році було забезпечення органічної єдності змісту освіти і досягнень сучасної економічної науки та передових технологій та використання їх в навчальному процесі, інтеграції вузівської, академічної і галузевої науки, збільшення кількості наукових розробок, що мають загальнонаціональне та міжнародне визнання, забезпечення інтеграції в міжнародний науково-освітянський простір. Науково-дослідна робота інституту протягом 2012 року була скерована на реалізацію основних засад Концепції наукової школи «Банківництво в системі сталого економічного розвитку» згідно з визначеними напрямками, формування нових наукових напрямів і шкіл. Головними напрямками наукових досліджень були науково-дослідні роботи присвячені розвитку та регулюванню банківського та реального секторів економіки, фондового ринку, покращенню функціонування банківських платіжних інструментів.

Протягом року відбувався постійний моніторинг, облік та координування роботи кафедр та творчих груп з виконання науково-дослідних робіт. Так, зокрема, виконувались:

- Науково-дослідні роботи за Єдиним тематичним планом наукових досліджень НБУ – 3;
- Науково-дослідні роботи на замовлення – 4;
- Ініціативні науково-дослідні роботи – 3;
- Науково-дослідні роботи у рамках договорів про співпрацю – 4.

1) В рамках Єдиного тематичного плану наукових досліджень Національного банку України завершено виконання науково-дослідних робіт на замовлення:

- *Департаменту зовнішньоекономічних відносин Національного банку України* (Тема: «Лексикографічний аналіз сучасної банківської термінології» № 0109U008863).

В процесі виконання роботи було отримано низку результатів, які мають наукову та практичну цінність:

зроблено порівняння термінологічних систем англійської та української мов; визначено особливості функціонування та специфіки перекладу термінологічних одиниць банківської сфери; укладено двомовний перекладний словник сучасної банківської термінології з тлумаченнями та довідниковими матеріалами;

- *Департаменту платіжних систем Національного банку України* (Тема: «Основні напрями вдосконалення ринку банківських платіжних карток України в умовах трансформаційної економіки» № 0111U010201). В рамках дослідження: запропоновано методичний підхід до визначення взаємозв'язку між функціональним призначенням банківських платіжних карток та рівнем

користування ними, який складається з чотирьох етапів: планування, організація, аналіз та контроль на основі непараметричного методу оцінки кореляційного взаємозв'язку; обґрунтовано необхідність запровадження в Україні Єдиного національного платіжного простору, головною ідеєю якої є пріоритетність національних правил щодо усіх внутрішньодержавних операцій з застосуванням платіжних карток (за аналогією з Єдиним європейським платіжним простором – SEPA);

- *Департаменту фінансового моніторингу Національного банку України* (Тема: «Комплекс алгоритмів систематизованих перевірок електронних реєстрів банківських автоматизованих систем для проведення інспектування банків з питань дотримання вимог законодавства України, яке регулює відносини у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом та фінансування тероризму»).

В рамках виконання плану дослідження розглянуто теоретико-методологічні основи автоматизації банківських процесів, створення сховищ даних та запропоновано блок-схеми алгоритмів для аналізу ст.15 «Фінансові операції, що підлягають обов'язковому фінансовому моніторингу» Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом або фінансуванню тероризму».

2) Науково-дослідні роботи на замовлення:

- *ДНВП «Об'єднання Комунар»* (Тема: «Удосконалення стратегічного аналізу результатів діяльності підприємства з використанням методики розв'язання зворотних економічних задач, призначених для виконання зворотних розрахунків в системі завдань перспективного фінансово-економічного аналізу» 0112U001670). В роботі досліджено теоретико-методичні підходи до експрес-аналізу кредитоспроможності підприємства, дістало подальшого розвитку теоретико-методичні підходи щодо обліку та аналізу фінансових результатів в системі управління діяльністю підприємства, для зрізаного розподілу типу розподілу Максвелла у явному вигляді отримані вирази для обчислення коефіцієнтів очікуваного прибутку або збитку;

- *Харківського територіального управління НБУ* (Тема: «Регіональні аспекти розвитку функціонування банківської системи та її вплив на розвиток економіки Харківського регіону» № 0109U008864). В рамках дослідження: визначено вплив макроекономічного середовища на функціонування банківського сектора Харківського регіону, визначено сучасний стан діяльності регіональних банків з використанням методів математичного моделювання та прогнозування для обґрунтування фінансових орієнтирів у процесі антикризового управління;

- *ВАТ «Турбогаз»* (Тема: «Розробка методики оцінки фінансової безпеки підприємства» № 0111U010202). В дослідженні запропоновано методичний підхід до експрес-оцінювання фінансової надійності підприємства, який на відміну від існуючих, при визначенні її статичного рівня враховує вагомість фінансових показників – майнового положення, ліквідності, фінансової незалежності, ділової активності, рентабельності, та відслідковує в оскільки разів фактичне значення фінансового показника є більшим або меншим за нормативне;

- Головного управління економіки Харківської обласної державної адміністрації (Моделювання поведінки платників податків з урахуванням економічних та соціально-психологічних факторів створена математична модель поведінки платника або однорідної групи платників податків, яка враховує динаміку (інерцію) податкової поведінки та вплив на неї економічних та соціально-психологічних чинників; розроблено методику розрахунку обсягів тіньової економічної діяльності; запропоновано економіко-математичну модель податкової поведінки економічних суб'єктів з урахуванням економічних та психологічних факторів мотивації платників податків, а також динамічного характеру їх поведінки, що дозволяє підвищувати точність прогнозування надходжень податків та зборів у бюджет і завдяки цьому - підвищити ефективність планування бюджетних видатків регіональним органам влади, створює підґрунтя для покращення та підвищення ефективності системи оподаткування; запропоновано методику кількісної ідентифікації параметрів моделі, яка дозволяє визначити співвідношення між параметрами у відповідності з статистичними даними про динаміку поведінки суб'єктів економічної діяльності.

3) Ініціативні науково-дослідні роботи:

- Фондовий ринок як фактор макроекономічної стабілізації в умовах ринкової трансформації № 0109U008866. В рамках теми визначено основні тенденції фондового ринку в посткризовий період; виявлено, що на сучасному етапі зберігається низка небезпек та ризиків порушення фінансової стабільності світового та національних (в тому числі й українського) фондового ринку, пов'язаних з невіршеними проблемами перебудови інституційної структури світової економічної системи, так і з потужними негативними шоками національних економіки, запропоновано використання поняття фрактальної вимірності часового ряду до обґрунтування вибору методу його прогнозування, розроблено програмне та математичне забезпечення визначення показника Херста та Фур'є-аналізу рядів динаміки, створених індикаторами фондового ринку;

- Міжбанківський ринок інвестиційних проектів: проблеми створення і функціонування № 0111U010200. В роботі досліджено вплив світової фінансово-економічної кризи на інвестиційну активність вітчизняних банків; розроблено модель оцінки ефективності розподілу кредитних ресурсів між інвестиційними проектами без створення і зі створенням міжбанківського ринку інвестиційних проектів і кредитів; дана оцінка ефективності розподілу кредитних ресурсів між інвестиційними проектами в умовах міжбанківського ринку інвестиційних проектів і кредитів; дана оцінка ефективності розподілу кредитних ресурсів між інвестиційними проектами в умовах міжбанківського ринку інвестиційних проектів і кредитів та дефіциту кредитних ресурсів; розроблено методичний підхід до розподілу ризиків між банками, які спільно фінансують інвестиційні проекти;

- Гуманізація вищої економічної освіти у вимірах ХХІ століття. В рамках дослідження узагальнено та презентовано досвід ХІБС УБС щодо формування компетентнісної моделі підготовки фахівців фінансово-економічного профілю,

досліджено шляхи формування екологічної культури, діагностики та розвитку когнітивної компетентності фахівців фінансово-економічного профілю;

Продовжено роботу за укладеними договорами про наукову та творчу співпрацю з Науково-дослідним центром індустріальних проблем розвитку НАН України та чотирма ВНЗ м. Харкова. Результатами цієї роботи стали публікації наукових статей, тез доповідей на конференціях, підготовка науково-дослідної роботи зі студентами. Підготовлено та оновлено комплекс методичних розробок для проведення занять у навчально-тренувальному банку та навчально-тренувальній фірмі.

Основні проблеми, які виникають при виконанні науково-дослідних робіт є наступні:

1. Обмеженість щодо залучення висококваліфікованих консультантів наукових і науково-технічних установ і організацій, через відсутність відповідних вільних ставок у штатному розкладі.

Значна завантаженість працівників наукової лабораторії зменшує можливості та обсяг їх участі в НДР. Враховуючи те, що існуючий штат наукового відділу налічує три особи, колектив лабораторії змушений велику частину робочого часу приділяти діяльності, яка більш притаманна роботі наукового відділу. Крім того обсяг наукових робіт та участь у них працівників наукової лабораторії з кожним роком збільшується, а отже це потребує збільшення штату лабораторії як мінімум на дві штатні одиниці - одного старшого наукового співробітника та наукового співробітника.

2. Відсутність ліцензійного програмного забезпечення.

З метою підвищення ефективності НДР було б доцільно доповнити існуюче ліцензійне програмне забезпечення інституту такими програмними продуктами:

- AnyLogic, необхідний для моделювання процесів мікро- та макроекономічної діяльності з використанням апарату ланцюгів Маркова;
- MATHCAD, необхідний для виконання математичних обчислень в аналітичному вигляді, розв'язання задач фінансової математики та аналітичного моделювання задач, пов'язаних з визначенням ефективності діяльності банківської системи;
- Matlab, необхідний для побудови імітаційних моделей фінансових процесів у різних умовах поінформованості про стан системи та розв'язання задач оптимізації;
- E.VIEWS , необхідний для реалізації найбільш сучасного методу прогнозування часових рядів економічних показників-прогнозування з урахуванням коінтеграційних властивостей часових рядів;
- спеціалізованою програмною платформою ПРОГНОЗ, призначеною для аналізу та прогнозування панельних даних (багатовимірних часових рядів);

3. Дотримання всіх процедур закупівель, визначених чинним законодавством України, в процесі виконання НДР ускладнює їх виконання. Тому у сфері державних закупівель метою збільшення обсягу науково-дослідних робіт, який виконується тимчасовими творчими колективами вважаємо за доцільне розглянути можливість внесення зміни у абзац другий п. 4.1. Положення про

порядок планування, фінансування та оформлення наукових досліджень у системі Національного банку України, затвердженого постановою Правління Національного банку України від 24.10.2005 № 389 (із змінами) та викласти у такій редакції: "Виконання навчальними закладами Національного банку науково-дослідних робіт за межами індивідуального навантаження викладачів і працівників здійснюється без дотримання процедур закупівель, визначених чинним законодавством України у сфері державних закупівель».

В 2012 році отримано Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір № 1741 від 11.01.2012: "Спеціалізований програмний продукт «Фінансово-аналітичний калькулятор»".

Продовжено роботу науково методичного семінару для магістрів, аспірантів та докторантів «Основи математичного моделювання фінансових потоків економічних агентів транзитивної економіки». У звітному році відбулося 10 засідань.

Проведено перереєстрацію збірника наукових праць «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики» та отримано міжнародний стандартний серійний номер видання (отримано ISSN 2306-4994). Збірник наукових праць інституту включено до загальнодержавної реферативної бази даних «Україніка наукова» та Українського реферативного журналу «Джерело». Завдяки цьому бібліометричну інформацію про цитування робіт співробітників інституту наведено в системі Google Scholar, яка індексує повний текст наукових публікацій. На даний час проводиться підготовча робота щодо включення збірника до інших міжнародних інформаційних та наукометричних баз даних.

Особлива увага приділяється вирішенню проблем підготовки кандидатів і докторів наук. Підготовка науково-педагогічних кадрів в інституті ведеться згідно з планом підготовки і захисту дисертаційних робіт. За підсумками роботи за 2012 рік захищено **8** кандидатських дисертацій:

- «Управління кредитним потенціалом банку в умовах транзитивної економіки» зі спеціальності 08.00.08 - Гроші, фінанси і кредит (Маслова А.Ю.);
- «Управління інвестиційним портфелем банку в умовах динамічно поновлюваної інформації» зі спеціальності 08.00.08 - Гроші, фінанси і кредит (Москаленко О.В.);
- «Маркетингова стратегія банку» зі спеціальності 08.00.08 - Гроші, фінанси і кредит (Котелевська Ю.В.);
- «Фінансове забезпечення довгострокових програм розвитку України» зі спеціальності 08.00.08 - Гроші, фінанси і кредит (Мусієнко О.М.);
- «Феномен виживання: соціально-філософський аналіз» зі спеціальності 09.00.03 – Соціальна філософія та філософія історії (Чхеайло А.А.);
- «Комунікаційне середовище: становлення та розвиток у добу інформаційного суспільства» зі спеціальності 27.00.01 – Теорія та історія соціальних комунікацій (Швидка О.Б.);

- «Планування фінансового потенціалу суб'єктів реального сектору економіки» зі спеціальності 08.00.08 - Гроші, фінанси і кредит (Гнип Н.О.);
- «Механізм кредитування малого бізнесу» зі спеціальності 08.00.08 - Гроші, фінанси і кредит (Біломістний О.М.).

Станом на 1.01.13 в інституті над дисертаційними дослідженнями працює 21 особа, з них **6** аспірантів без відриву від виробництва, **5** аспірант з відривом від виробництва, **3** здобувача, **7** викладачів, які відраховані, але продовжують підготовку до захисту, **2** докторанта та **2** викладача, які працюють над докторською дисертацією поза докторантурою. 1 аспірант знаходиться в академічній відпустці. Протягом 2012 року було отримано **2** вчених звання доцента та **1** вчена звання професора, Виконано вимоги та надано документи на отримання вченого звання доцента **4** викладачами.

Провідними вченими інституту було пропоновано **1** докторська, **2** кандидатські дисертації, відрецензовано **3** кандидатських і **1** докторську дисертації, **32** автореферати, **6** монографій, **9** навчальних посібників, **38** наукових статей.

У 2012 році наукова діяльність викладачів знайшла відбиття у публікації **19** монографій:

1. *Азаренкова Г.М., Біломістна І.І., Сословський В.Г. Управління фінансовими ресурсами банку: монографія . – К.: УБС НБУ, 2012. – 179 с.*
2. *Азаренкова Г.М., Ежов Ю.А., Кондратьев К. М., Смирнов В.В. Иностранные инвестиции: монография. - М.: Российский государственный университет туризма и сервиса, 2012. - 120 с.*
3. *Дікань Л.В. Державний фінансовий контроль як ефективний важіль забезпечення фінансової безпеки України // Ліберманівські читання - 2011: економічна спадщина та сучасні проблеми: монографія. - ВД "ІНЖЕК", 2011. -336 с.*
4. *Жихор О.Б. Впровадження просторових інновацій в розвинених регіонах // О.Б. Жихор, В.А. Янковська // Проблеми і перспективи ринково-орієнтованого управління інноваційним розвитком: Кол. Монографія / за заг. ред. докт. екон. наук, професора Ілляшенка С.М. - Суми: ТОВ «Торговий дім «Папірус», 2011. - 644 с*
5. *Жихор О.Б., Куценко Т.М. Інноваційний розвиток регіону: монографія. – К.: УБС НБУ, 2012. – 258 с.*
6. *Ізюмцева Н.В., Торяник Ж.І., Азаренкова Г.М., Орехова К.В., Лобігер Н.С. Управління персоналом в умовах економіки знань: монографія / кол. авт.; за аг. ред. д-ра екон. наук, проф.. Л.К. Семів. – К. : УБС НБУ, 2011. – 406с.*
7. *Котелевська Ю.В., Лепейко Т.І. Вартість брендів вітчизняних банків в умовах кризи // Вартість банківського бізнесу: монографія; за заг. ред. д-ра екон. наук А.О. Єніфанова та д-ра екон. наук С.В. Леонова. – Суми: ДВНЗ "УАБС НБУ". – 2011. – 295 с.*
8. *Маренич Т.Г. Передумови формування повноцінного земельного ринку / Науково-практичне видання: Організаційно-економічні та інституціональні засади трансформації в аграрній сфері України. – Харків: КП «Міська друкарня», 2011. – 286 с.*

9. *Механізм забезпечення якості рішень щодо реінжинірингу бізнес-процесів банку: монографія / Авт. кол.: Г. М. Азаренкова, Н. С. Лобігер, С. О. Шамов, Л. П. Семенюк, Н. В. Ізюмцева; За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Г. М. Азаренкової. – К.: УБС НБУ, 2012. –334 с.*
10. *Самородов Б.В., Лернер Ю.І. Запозичення суб'єктами господарювання грошових коштів на зовнішніх ринках: монографія /.- Харків: Підручник НТУ «ХП», 2012.- 156 с.*
11. *Дороніна М.С. Управління організаційною поведінкою: сучасний стан організації та перспективи розвитку: монографія; за заг. ред. докт. економ. наук, професора Дороніної М.С. – Х.: Вид. ХНЕУ, 2011.- 200с.*
12. *Жихор О.Б., Куценко Т.М. Инновационное развитие экономики России: новый этап: Колективна монографія. –М.: ІЕАУ, 2012. – 368 с.*
13. *Жихор О.Б. Кондусова Л.Ф. Нескородєва І.І., Алесєєнко І.І., Плехатий А.О. Управління фінансовими ресурсами місцевого бюджету: монографія. - Х: Вид. ХНЕУ, 2011. – 268 с.*
14. *Азаренкова Г.М., Біломістний О.М., Біломістна І.І., Головка О.Г., Жихор О.Б., Кузьмичук Н.В., Лобігер Н.С. Развитие финансовых отношений в условиях становления инновационной экономики / под науч. Ред. д.э.н., проф. М.В. Владыка, д.э.н., проф. Т.Н. Флигинских, к.э.н., доц. Ю.В. Всяких. – Белгород: ИД «Белгород», 2012. 372 с.*
15. *Сословський В.Г, Шкодїна І.В. Проблемы и перспективы международных валютно-кредитных и финансовых отношений: монографія / под ред. д.э.н., проф. И.З. Ярыгиной, к.э.н., доц. Т.В. Струченковой. М.: Финансовый университет, 2012. - 252 с.*
16. *Іващенко М.В. Економічна поведінка як чинник інституціональних перетворень: монографія .- К.: УБС НБУ, 2012.-211 с.*
17. *Самородов Б.В.Методологія управління фінансовим розвитком банку: монографія. - К.: УБС НБУ, 2012. – 308 с.*
18. *Азаренкова Г.М., Шкодїна І.В., Соколов В.М., Іващенко М.В., Дубницький В.Ю. Посткризовий розвиток фондового ринку: світові тенденції та національні особливості: монографія. - К.: УБС НБУ, 2012. - 312 с.*
19. *Дороніна М.С., Корабльова Н.С., Лисяк В.М., Світлична В.В., Топалова С.О., Тридід О.М., Чистіліна Т.О., Юрченко Л.І. та ін.. Гуманітарна складова вищої економічної освіти у вимірах ХХІ століття: монографія / кол. авторів; за ред. д-ра екон. наук, проф. Тридіда О.М.. – К.: УБС НБУ, 2013. – 376 с.*

Підготовлено і надано до друку у видавництво монографії:

- *Сословський В.Г., Москаленко О.В. «Активізація участі банків у інвестиційному кредитуванні реального сектора економіки» обсягом 6 др.арк.;*
- *Шкодїна І.В. «Самоорганізація Фондовий ринок як фактор макроекономічної стабілізації в умовах ринкової трансформації» обсягом 4,5 др.арк.*

Завершено запланований обсяг на 2012 рік роботи над **24** монографіями:

- 5 монографій викладачів кафедри фінансів («Маркетинг. Менеджмент. Інновації» (розділ: Наукові дослідження як інноваційні ресурси розвитку регіону), «Механізм кредитування малого бізнесу», «Управління фінансовою стабільністю підприємства», «Проектне фінансування та соціально-економічний розвиток країни», «Фінансова безпека підприємства: теорія, методологія, практика»);
- 9 монографії викладачів кафедри банківської справи («Інвестиційно-орієнтована діяльність банків на ринку цінних паперів України», «Формування маркетингової стратегії просування банківських продуктів», «Управління кредитним потенціалом банку в умовах транзитивної економіки», «Управління залученими ресурсами банку», «Вплив заощаджень населення на сталість ресурсної бази банків», «Банківські послуги в контексті підвищення конкурентоспроможності комерційних банків», «Правове регулювання фінансової безпеки суб'єктів господарювання», «Механізм функціонування банківського нагляду в Україні», «Забезпечення стабільного розвитку банківської системи: методологія, теорія, практика»)
- 6 монографій викладачів кафедри обліку і аудиту («Антикризове регулювання грошових потоків», «Управління фінансовою діяльністю суб'єктів господарювання в умовах невизначеності», «Планування фінансового потенціалу суб'єктів господарювання», «Аналіз існуючого законодавства України і вплив податків на фінансову діяльність підприємства», «Теоретико-методичні аспекти антикризового управління грошовими потоками», «Моделі для антикризового потокового регулювання»);
- 2 монографії викладачів кафедри соціально-гуманітарних дисциплін («Міфологізація як атрибут політичної культури сучасного суспільства», «Біоетика в контексті соціальної відповідальності»);
- 2 монографії викладачів кафедри менеджменту («Управління поведінкою персоналу», «Організаційно-економічні аспекти управління банком»).

Видано 3 підручника і 9 посібників під Грифом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України:

1. Фінанси: курс для банкірів: підручник / За ред. Тридіда О.М., Жихор О.Б. – К.: УБС НБУ, 2012. – 507 с.
2. Фінанси: підручник. За загальною редакцією Азаренкової Г.М., Кузнецової А.Я. – К.: УБС НБУ, 2012. – 407 с.
3. Фінансова грамотність: підручник / авт. кол.: О.І. Білик, О.Д. Вовчак, Т.Д. Гірченко, В.О. Джулай, О.О. Другов, О.В. Дубовик, О.Є. Костюченко, А.Я. Кузнецова, З.Я. Лапішко, С.В. Міщенко, Т.В. Новікова, Б.І. Пшик, В.В. Рисін, Л.Я. Слобода, Н.В. Ткаченко, Л.Є. Турчин, В.В. Хиленко, М.І. Хмельярчук; За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко. – К.: УБС НБУ, 2012. – 322 с.
4. Фінансова грамотність: зошит для самостійної роботи / авт. кол.: О.І. Білик, О.Д. Вовчак, Т.Д. Гірченко, В.О. Джулай, О.О. Другов, О.В. Дубовик, О.Є. Костюченко, А.Я. Кузнецова, З.Я. Лапішко, С.В. Міщенко, Т.В.

- Новікова, Б.І. Пишк, В.В. Рисін, Л.Я. Слобода, Н.В. Ткаченко, Л.Є. Турчин, В.В. Хиленко, М.І. Хмелярчук; За заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Т.С. Смовженко. – К.: УБС НБУ, 2012. – 155 с.
5. Погореленко Н.П., Сидоренко О.М., Сердюк Л.В., Карасьова З.М., Федоренко Н.С. *Внутрішній аудит у банку: навчальний посібник.* – Львів: Новий світ – 2000, 2012. – 270 с.
 6. Глуценко В.В., Глуценко А.С., Глуценко О.В. *Фінанси у рисунках, схемах і таблицях: навчальний посібник.* - “Магнолія 2006”, 2012, - 344 с.
 7. Доронін А.В. *Культура делового общения и партнерства: учебное пособие / М.С. Доронина, А.В. Доронин, Д.А. Костин.* – Х. : Изд. ХНЭУ, 2011. – 224с. (Русск. яз)
 8. Ізюмцева Н.В. *Менеджмент персоналу: навчальний посібник / авт.. кол.* – К.: УБС НБУ, 2011. -381 с.
 9. Лисяк В.М., Дубогай О.Д., Завидівська Н.Н. та ін. *Фізичне виховання і здоров'я: навчальний посібник. За заг. ред. О.Д.Дубогай).* – К.: УБС НБУ, 2012. – 300 с.;
 10. Азаренкова Г.М., Антоненко О.І., Мартюшева Л.С., Піскунов Р.О. *Фінансовий менеджмент: практикум.* – Видавництво ПП «Новий Світ – 2000», 2012 – 306 с.
 11. Тридід О.М., Вядрова І.М., Федосік І.М., Сердюк Л.В. *Збірник рольових та ділових ігор зі спеціальних банківських дисциплін.* - Видавництво ПП «Новий Світ – 2000». – 450 с.
 12. Журавель Т. М., Нагайчук Н.Г. *Страховання у схемах: Навчальний посібник.* - Львів: «Новий Світ - 2000», 2012. - 390 с.

Здійснено 6-е перевидання **1** посібника з грифом МОН України:

1. Світлична В.В. *Історія України: Навчальний посібник.* – 6-те вид. – К.: Каравела, 2012. – 384 с.

Знаходиться на 2-му перевиданні у видавництві **1** посібник:

1. Васюренко О.В., Волохата К.О., Волохата В.Є. *Економічний аналіз діяльності банків.* - 12 др.арк.

Отримано гриф МОНМС України на **1** посібник:

1. Погореленко Н.П., Сидоренко О.М., Сердюк Л.В. *«Фінансове планування в банках» (№1/11-11667 від 16.07.12),* видавництво ПП «Новий Світ -2000».

8 посібників знаходяться на зовнішньому рецензуванні (процедура отримання грифа МОНМС України)

1. Тридід О.М., Азаренкова Г.М., Орехова К.В., Біломістний О.М. *Фінансовий менеджмент у запитаннях і відповідях: Навчально-методичний посібник.* - 18 др.арк.
2. Каднічанська В.М., Подчесова В.Ю. (сумісно з ЛІБС, ЧІБС, ІМПО). *Фінансовий менеджмент у банку: Навчальний посібник.* - 4 др.арк.
3. Христофорова О.М. (сумісно з ЛІБС, ІМПО) *Маркетинг у банку: Навчальний посібник.* - 4 др.арк.

4. Кобилін А. М. Системи обробки економічної інформації: Навчальний посібник. – 5 др.арк.
5. Шубіна С.В., Мірошник О.Ю. Фінансовий аналіз: Практикум. – 7,0 др.арк.
6. Чистіліна Т.О. Етика та естетика: Навчальний посібник. – 7,0 др.арк.
7. Карпова І.В., Іващенко М.В., Соболева О.П., Шкодїна І.В. Національна економіка: навчальний посібник. – 16,5 др.арк.
8. Сердюкова О.І. Professional English for Students in Economics. - 14,3 др.арк.

Підготовлено рукописи **2** навчальних посібників, **1** словника:

1. Кобилін А.М., Самородов Б.В. Інформаційний менеджмент: Навчальний посібник. – 4 др.арк.
2. Савченко Г.О., Гадецька С.В. Фінансова математика: Навчальний посібник. – 8 др.арк.
3. Черняк Л.І., Підкопай Т.В., Лисенко О.А., Чернявська І.С., Сердюкова О.І., Строева В.Л., Погореленко Н.П., Фостик М.В. Словник сучасної банківської термінології. – 11,7 др.арк.

Наукові праці викладачів опубліковані в наукових фахових виданнях, таких як «Вісник Національного банку України», «Бізнес-інформ», «Искусственный интеллект», «Інноваційна економіка» «Часопис економічних реформ», «Системи управління, навігації та зв'язку», «Фінансово-кредитне стимулювання розвитку територіальних суспільних систем», «Вісник Університету банківської справи Національного банку України», «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики», «Коммунальное хозяйство городов», «Економічний форум», «Проблеми економіки», «Етап. Економіка: теорія, аналіз, практика», «Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей», «Світова література на перехресті культур та цивілізацій», «Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого».

Протягом 2012 року викладачі підготували **174** наукових статті загальним обсягом **93,4** др. арк., у т.ч.:

1. Самородов Б.В., Тридід О.М., Самородов В.Б. Особливості математичної обробки даних при використанні експертних підходів для визначення рейтингу банку // Вісник Національного банку України , №1 (191), січень, 2012 – С. 18-21.
2. Шубіна С.В., Легостаєва О.О., Самородова Н.М. Впровадження ефективної системи управління виробничими запасами // Науковий журнал «Бізнес інформ» – Харків, 2012. – №3 – С. 33-39.
3. Гороховатський В.О. Мультимножества в задачах поиска в базах видео даниях // Искусственный интеллект: Научно-теоретический журнал – 2012. – Вып. 1 (92).– С. 12–16
4. Дубницький В.Ю., Кобылин А.М., Ходирев А.И. Определение вычислительной погрешности расчета надежности // Научно-технический журнал «Радиоэлектронні і комп'ютерні системи». 2012. – Випуск 7(59), Харків: "ХАІ". – С.270-278.

5. Москаленко О. В. Оптимізаційний підхід до формування портфелю реальних інвестицій банку // Інноваційна економіка (Всеукраїнський науково-виробничий журнал). - Тернопіль, 2012. – № 1. – С. 237-240.
6. Макаренко Г.М. Преобразователи кодов на регистрах сдвига и математические модели формирователей эквивалентов // Научно-технический журнал «Информационно-керуючі системи на залізничному транспорті». - Державна адміністрація залізниць України. – 2012. - № 1. – С. 61-71.
7. Самородов Б.В. Порівняльний аналіз математичних особливостей таксометричного методу при рейтингуванні банків // Научно-виробничий журнал Часопис економічних реформ», №1(5) 2012, С.34-41.
8. Головка О.Г. Визначення фінансової стабільності банків в умовах посткризового розвитку / О.Г. Головка // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики : зб. наук. праць. – Вип. 1 (12)/2012. – Харків, 2012. – С. 76-81.
9. Колчков В.А. Соціально – економічні асиметрії регіонального розвитку України (сутність та шляхи подолання) // Вісник УБС НБУ.-№ 1(13).- 2012. – С.12-19.
10. Швидка О.Б. Комунікаційне середовище в теорії та практиці формування освітнього простору. Вісник Харківської державної академії культури: зб. наук. пр. Вип. 35/ Харк. держ. акад.культури; відп. ред. В.М.Шейко.- Х.: ХДАК, 2012.- С.56-65.
11. Костюченко О.Є. Нетипові форми зайнятості у контексті соціально-економічного розвитку України // Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». Серія: Економічна теорія та право / ред. кол. : А.П. Гетьман та ін. – Х. : Право, 2012. – № 1 (8). – С. 50 – 61.

У 2012 році з **124** доповідями **56** викладачів взяли участь у **67** науково-практичних конференціях, **3** форумах, **1** конгресі, **3** симпозіумі, **18** семінарах. За результатами участі опубліковано **97** тез в наукових збірниках загальним обсягом **18,4** др.арк., у т.ч.:

- Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми економіки, менеджменту, маркетингу», Львівська економічна фундація;
- Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми економіки та нові технології викладання», Міжнародний банківський інститут, Санкт-Петербург, Росія;
- Міжнародна науково-практична конференція «Сучасні проблеми моделювання соціально-економічних систем», Харківський національний економічний університет;
- Міжнародна науково-практична конференція «Трансформація антикризового управління в сучасних умовах розвитку економіки», Фінансовий Університет при Уряді РФ, Москва;
- Міжнародні філософсько-економічні читання «Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей», Національний університет державної податкової служби України, Ірпінь;

- Міжнародна науково-практична конференція «Гарантоспособні системи, сервіси и технології», СІБС УАБС НБУ;
- Міжнародна науково-практична конференція «Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика», УАБС НБУ;
- Всеукраїнська науково-практична конференція «Модернізація сучасного суспільства: шляхи розвитку інноваційно-інвестиційної моделі економіки України», Феодосійська фінансово-економічна академія;
- Всеукраїнська науково-практична конференція «Економіко-статистичне моделювання та інформаційні технології в економіці», Дніпропетровський національний університет ім. Олеса Гончара;
- Всеукраїнська науково-практична конференція «Управління інформаційною безпекою . Українські реалії», Інститут спеціального зв'язку та захисту інформації НТУ КПП, Київ.

У 2012 році молодий вчений інститут (Самородов Б.В.) став дипломантом конкурсу «Вища школа Харківщини – кращі імена». Провідний науковець інституту Азаренкова Г.М. була нагороджена відзнакою Головного управління освіти і науки ХОДА, стала лауреатом конкурсу «ТОП-20 авторитетних докторів наук – авторів журналу Вісник Національного банку України. Молодий науковець інституту (Біломістна І.І.) став лауреатом конкурсу «Кращий викладач - науковець Університету банківської справи Національного банку України». Рішенням Президії академії наук прикладної радіоелектроніки за видатні здобутки у науці і техніці завідувача науково-дослідної лабораторії інституту Дубницького Валерія Юрійовича нагороджено медаллю «20 лет АН ПРЭ».

У 2012 році 5 науковці брали участь у роботі галузевих конкурсних комісій всеукраїнських студентських конкурсів та 1 викладач в якості членів журі всеукраїнських олімпіад.

Надруковано збірники наукових праць інституту «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики» №1(12)/2012 обсягом 37,1 др. арк. і №2(13)/2012 обсягом 38,6 др. арк. в яких було надруковано 16 статей викладачів інституту.

Протягом року розроблено 14 авторських курсів:

- Управління фінансовою стабільністю банку
- Менеджмент фінансових потоків економічних агентів
- Основи теорії стабільності економічних систем
- Математичні методи і моделі у банківській діяльності
- Вищі фінансові обчислення в банківській діяльності
- Влада і суспільство в умовах демократії
- Екологічна культура в контексті екологічної безпеки
- Методології опису і дослідження бізнес-процесів
- Інтервальні обчислення в фінансових розрахунках
- Антикризове регулювання діяльності економічних агентів
- Особливості розвитку та інфраструктури фондового ринку України
- Економічна поведінка як інституційна основа розвитку національної економії

- Гроші та кредит
- Банківський нагляд

Планується авторських курсів «Управління фінансовою стабільністю» та «Банки на ринку банківських послуг»

Для можливості отримання подвійного диплому у вересні 2012 р. студентам IV курсу інституту спеціальності «Фінанси» було презентовано магістерську програму Балтійської міжнародної академії «Управління підприємницькою діяльністю і адміністрування» та «Міжнародні фінанси», Університету Міколаса Ромеріса (м. Вільнюс, Литва) «Фінансові ринки» та забезпечено навчання 3 студентів V курсу за програмою «Міжнародні фінанси» у Балтійській міжнародній академії.

З метою впровадження інноваційних підходів до мовної підготовки забезпечено викладання іноземною мовою 14 дисциплін, захист 11 дипломних робіт іноземною мовою, продовжено роботу щодо оволодіння викладачами інституту іноземною мовою на курсах англійської мови з метою подальшого викладання дисциплін на іноземній мові.

Науково-пошукова робота студентів є одним із найважливіших способів формування у них навичок самостійного творчого пошуку в обраній ділянці знань, допомагає визначити їх рівень конкурентоспроможності на ринку праці і здійснюється шляхом підготовки наукових робіт у процесі виконання курсових та дипломних проектів, участі у виконанні науково-дослідних тем, публікації наукових статей і тез доповідей за результатами виступів на науково-практичних конференціях. Керівництво науковою роботою 377 студентів здійснював 61 викладач. За результатами цієї роботи студентами підготовлено: наукових статей – 44, тез наукових конференцій – 314, загальний обсяг публікацій становив 69,1 др. арк.

У 2012 році відповідно до наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України на базі інституту проведено Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт зі спеціальності «Банківська справа», *студент інституту та його науковий керівник-викладач нагороджені дипломами II ступеня МОНМС України*. Науковці інституту брали активну участь в експертній оцінці студентських наукових робіт.

У квітні 2012 р. в інституті проведено Міжнародна науково-практична конференція молодих вчених та студентів «Наукові дослідження молоді – вирішенню проблем європейської інтеграції», у роботі якої взяли участь 388 студентів з 55 вищих навчальних закладів України та 12 іноземних вищих навчальних закладів.

За підсумками конференції підготовлено збірник наукових статей на електронному носії: *Наукові дослідження молоді - вирішенню проблем європейської інтеграції: Збірник наукових статей*. – К.: УБС НБУ, 2012. — 1 електрон. опт. диск (CD-R). — Облік.-вид. арк. 58,2.

Протягом 2012 року студенти взяли участь у всеукраїнських та міжнародних конференціях, таких як:

- Міжнародна науково-практична студентська конференція «Учет, анализ и финансовый контроль: история, теория, методология, практика и перспективы развития», Рига, Латвія, Балтійська Міжнародна Академія ;
- Міжнародна студентська наукова конференція «Теоретичні та прикладні аспекти аналізу фінансових систем», Львів, Львівський інститут банківської справи УБС НБУ;
- Міжнародна студентська науково-практична конференція «Проблеми і перспективи розвитку сучасної економіки», Севастополь, СІБС УАБС НБУ;
- Всеукраїнська студентська наукова конференція «Проблеми обліку, контролю та аналізу в економіці України», Львів, Львівська політехніка;
- Всеукраїнська студентська конференція «Український соціум: соціально-політичний аналіз сучасності та прогноз майбутнього», Харків, Національна юридична академія ім. Я.Мудрого;
- Всеукраїнська студентська наукова конференція «Економіка і управління: погляд молоді», Донецьк, Донецький національний університет економіки і торгівлі ім. Михайла Туган - Барановського;
- Всеукраїнська науково-практичній конференції студентів та аспірантів «Фінансово-кредитна система України в умовах інтеграційних і глобалізаційних процесів», Черкаси, ЧІБС УБС НБУ.

Студенти інституту брали участь у міжнародних і всеукраїнських конкурсах:

- Всесвітній нобелівській студентській Інтернет-олімпіаді в галузі економіки (перемога у номінації «За практичне значення і нестандартні ідеї»);
- Міжнародний конкурс ім. професора Веніамінова В.Н. на найкращу студентську наукову роботу по економіці, управлінню і інформатики в економічній сфері (диплом I ступеня – 1, диплом II ступеня – 3, диплом III ступеня – 2, грамота – 3, сертифікати - 3.);
- Міжнародному конкурсі науково-дослідницьких робіт студентів та молодих вчених Фінансового Університету при Уряді Російської Федерації (отримано диплом III ступеня);
- Міжнародному конкурсі з української мови імені Петра Яцика (6, 10, 28 місце з 46 можливих);
- Міжнародному мовно-літературному конкурсі ім. Тараса Шевченка (5, 13, 15 місце з 45 можливих);
- Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт зі спеціальності «Банківська справа» (диплом II ступеня);
- Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт зі спеціальності «Фінанси, грошовий обіг і кредит» (диплом II ступеня);
- Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт зі спеціальності «Кількісні методи в економіці (статистика, економіко-математичне моделювання)» (диплом II ступеня);
- Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт зі спеціальності «Економіка підприємства та управління виробництвом» (дипломи I і III ступенів, сертифікат учасника);
- Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт зі спеціальності «Управління персоналом і економіка праці» (диплом II ступеня, грамота);

- Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт зі спеціальності «Економіка природокористування і охорони навколишнього середовища» (диплом II ступеня, грамота);
- Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт зі спеціальності «Бухгалтерський облік, аналіз і аудит» (сертифікат учасника);
- Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт зі спеціальності «Менеджмент» (сертифікат учасника);
- Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт зі спеціальності «Соціологічні науки» (сертифікат учасника);
- Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт зі спеціальності «Інтелектуальна власність» (подяка);
- Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт зі спеціальності «Актуальні питання співробітництва з Європейським» (2 сертифіката учасника);
- Всеукраїнському конкурсі «Новітній інтелект України» (3 сертифіката учасників на регіональному етапі);
- Всеукраїнському конкурсі в рамках реалізації Стипендіальної програми «Завтра.UA» Фонду Віктора Пінчука (4 сертифіката учасника II етапу, 1 сертифікат учасника III етапу);
- Всеукраїнському чемпіонаті з інформаційних технологій «Екософт-2012» (сертифікат учасника);
- Всеукраїнському конкурсі «Студентський чемпіонат зі стратегічного менеджменту» (3 місце з 52 можливих за результатами I етапу);
- Всеукраїнському конкурсі інноваційних бізнес-планів серед підприємницької діяльності серед молоді (обласний етап) (1 сертифікат учасника обласного рівня, 1 бізнес-план рекомендовано до участі у Всеукраїнському рівні (вересень));
- Національних змаганнях Ernst&Young SIFE Україна – 2011(сертифікат учасників в національних змаганнях);
- Харківському регіональному конкурсі студентських наукових робіт з гуманітарних наук (диплом III ступеня – 4, 13 учасників отримали грамоти за участь від Ради Ректорів вузів Харківського регіону, Головного управління освіти і науки Харківської облдержадміністрації);
- Харківському міському конкурсі студентських наукових робіт за напрямком: економіка та підприємництво (8 грамот за участь у конкурсі);
- Міжрегіональному конкурсі «Аудитор – 2012» (за участь у I турі отримано 1 подяку за участь у конкурсі, 9 сертифікатів та грамоту кафедри обліку і аудиту за організацію участі студентів у конкурсі)

Зведена статистична інформація про виконання основних видів наукової роботи за 2012 рік додається (*додаток 1*).

Невід’ємною складовою розширення **використання міжнародного досвіду наукових досліджень** є залучення зарубіжних учених до навчального процесу, семінарів і курсів з підвищення кваліфікації та участь викладачів і студентів ХІБС УБС НБУ у міжнародних конференціях і семінарах.

Протягом 2012 року підтримувались ділові, наукові та культурні зв'язки з наступними ВНЗ - партнерами:

- Поліським державним університетом (м. Пінськ, Республіка Білорусь);
- Фінансовим Університетом при Уряді Російської Федерації (м. Москва, Російська Федерація);
- Швейцарським Корпусом Експертів (м. Цюріх, Швейцарія);
- Вищою школою Банківського інституту (м. Прага, Чехія);
- Брестським Державним Технічним Університетом (м. Брест, Республіка Білорусь);
- Балтійською Міжнародною Академією (м. Рига, Латвія);
- Люблінським католицьким університетом ім. Івана Павла II (м. Люблін, Республіка Польща);
- Краківським економічним університетом (м. Краків, Республіка Польща);
- Вищою школою – Університетом прикладних наук Федерального банку Німеччини (м. Гахенбург, Німеччина);
- Міжнародним банківським інститутом (м. Санкт-Петербург, Російська Федерація);
- Курською філією Фінансового університету при Уряді Російської Федерації Всеросійським заочним фінансово-економічним інститутом (м. Курськ, Російська Федерація);
- Белгородським державним національним дослідним університетом (м. Белгород, РФ);
- Офісом Програми ім. Фулбрайта;
- Латвійським Університетом (м. Рига, Латвія);
- Університетом Міколаса Ромеріса (м. Вільнюс, Литва).

В рамках співпраці з іноземними партнерами відбулися такі заходи:

1. Поліський державний університет (м. Пінськ, Республіка Білорусь):

- закінчено 4 сумісні наукові дослідження за участю 10 науково-педагогічних працівників інституту на теми:
 - «Макроекономічна політика та взаємодія реального та фінансового секторів економіки Білорусі в умовах циклічності розвитку» - надіслані відповідні матеріали;
 - «Дослідження методик фінансового, управлінського обліку та економічного аналізу організацій Поліського регіону з використанням автоматизованих систем обробки інформації» - надіслані відповідні матеріали;
 - «Дослідження ефективності фінансових потоків у Республіці Білорусь»
 - «Гуманізація вищої освіти в новому вимірі» - отримано рекомендації до видання за участю представників ПДУ (Вечорко Г.Ф., Лозицький В.Л.);
 - з 12 по 22 травня 2012 р. троє студентів п'ятого курсу брали участь у міжнародному семінарі на тему «Сучасні проблеми фінансової системи в країнах Центральної та Східної Європи» в рамках Міжнародних тижнів вищих навчальних закладів Центральних банків України, Німеччини та Білорусі. В результаті участі отримані сертифікати.

- з 12 по 22 травня 2012 р. троє студентів п'ятого курсу брали участь у міжнародному семінарі на тему «Сучасні проблеми фінансової системи в країнах Центральної та Східної Європи» в рамках Міжнародних тижнів вищих навчальних закладів Центральних банків України, Німеччини та Білорусі. В результаті участі отримані сертифікати
2. Балтійська Міжнародна Академія (м. Рига, Латвійська Республіка):
- у січні 2012 р. 6 студентів взяли участь у Міжнародній науково-практичній студентській конференції «Облік, аналіз і фінансовий контроль: історія, теорія, методологія, практика та перспективи розвитку». Для участі було підготовлено 6 тез доповідей, 3 з яких англійською мовою. За результатами було отримано збірник матеріалів конференції на електронному носії;
 - 10 лютого 2012 р. відбувся захист диплому студентки 6 курсу Чурилової О.А. через відеоконференцзв'язок, яка навчається за фахом магістерської програми «Управління і адміністрування підприємницької діяльності» в рамках програми «Два дипломи»;
 - 23 – 26 травня 2012 р. доцент кафедри обліку і аудиту Шубіна С.В. брала участь у роботі III Міжнародної науково-практичної конференції «Перспективи і можливості психології, бізнесу і соціальної роботи в сучасній Європі», де виступила з доповіддю та за результатами отримала збірник матеріалів конференції та сертифікат про участь. Додатково під час відрядження було узгоджено зміст навчального посібника «Фінансовий контроль: міжнародний досвід», видання якого планується у 2013 р.
 - в.о. декана економічного факультету, доцент кафедри банківської справи Подчесова В.Ю. та 5 студентів взяли участь у роботі Міжнародної літньої фінансової школи. В ході літньої школи доцентом інституту для всіх учасників було проведено бізнес-тренінг «Управління банківськими ризиками до і після фінансової кризи». За підсумками участі у літній школі студенти та доцент отримали сертифікати (2 – 8 липня, 2012р.);
 - протягом вересня 2012 р. організовано навчання 3 студентів 5 курсу за магістерською програмою БМА за фахом «Міжнародні фінанси» в рамках програми «Два дипломи» на 2012-2014 навчальні роки;
 - 26-30 листопада 2012 р. в.о. декана банківської справи Швидка О.Б. відвідала БМА з метою службового відрядження щодо обговорення питань співпраці в реалізації спільних програм навчання різних напрямів та рівнів.
3. Міжнародний банківський інститут (м. Санкт-Петербург, Російська Федерація):
- 15-17 березня 2012 р. зав. кафедри інформаційних технологій Гороховатський В.О. брав участь у XI Міжнародній науково-практичній конференції «Актуальні проблеми економіки та нові технології викладання (Смирновські читання)» на базі Міжнародного банківського інституту (м. Санкт-Петербург, РФ). За результатами участі у конференції було опубліковано 2 тези доповідей;
 - за результатами участі 12 студентів у Міжнародному конкурсі ім. професора Веніамінова В.Н. на найкращу студентську наукову роботу по економіці, управлінню і інформатики в економічній сфері у 2011 р. 1 студентка отримала диплом I ступеню, отримано 3 дипломи II ступеню, 2

дипломи III ступеню, 3 грамоти та 3 сертифікати про участь (**травень 2012р.**

- участь 4 студентів 3 та 4 курсу та старшого викладача кафедри банківської справи Маслової А.Ю. у міжвузівському семінарі «Інвестиційні інструменти в фінансовому та реальних секторах економіки Росії та інших країн», де студенти мали змогу виступити з доповідями, за що були нагороджені сертифікатами за актуальні доклади (27-28 листопада 2012 р.);
 - надіслано 12 наукових робіт студентів інституту для участі у Міжнародному конкурсі ім. професора Веніамінова В.Н. на найкращу студентську наукову роботу по економіці, управлінню і інформатики в економічній сфері (грудень 2012 р.).
4. Вища школа – Університету прикладних наук Федерального банку Німеччини (м. Гахенбург, Німеччина):
- з 18 по 22 червня 2012 р. начальник наукового відділу Біломістний О.М. та доцент кафедри менеджменту Антоненко О.І. брали участь у стажуванні з метою обміну досвідом використання англійської мови у викладанні дисциплін економічного спрямування. За результатами участі отримано 2 сертифікати;
 - 09-18 листопада 2012 р. студентка 4 курсу взяла участь у міжнародному тижні щодо діяльності центральних банків в рамках Міжнародних тижнів вищих навчальних закладів Центральних банків України, Німеччини та Білорусі. В результаті участі отримала сертифікат.
5. Краківський економічний університет (м. Краків, Республіка Польща):
- протягом зимового семестру (28.09.2011 – 12.02.2012) 1 студент 4 курсу перебував на семестровому навчанні в рамках програми мобільності Університету банківської справи НБУ (м. Київ).
6. Фінансовий Університет при Уряді Російської Федерації (м. Москва, Російська Федерація)
- участь науково-педагогічних працівників Інституту у проведенні міжнародного наукового дослідження сумісно з Фінансовим Університетом при Уряді Російської Федерації «Механізми забезпечення стійкості бізнесу Росії та України: досвід та перспективи». Передані матеріали до опублікування у II томі;
 - протягом року в Фінансовому Університеті опублікована сумісна *монографія «Проблеми та перспективи міжнародних валютно-кредитних та фінансових відносин»* (за участю 2 науково-педагогічних працівників Інституту) та *монографія «Іноземні інвестиції»*, яка стала результатом співпраці між навчальними закладами. Автори монографії: Азаренкова Г.М., Єжов Ю.А., Смірнов В.В., Кондратьєв К.М. Також були опубліковані *«Інноваційний розвиток економіки Росії: новий етап»* (Фінансовий університет при Уряді Російської Федерації, м. Москва);
 - 19-21 квітня 2012 р. заступник директора з наукової роботи та міжнародних зв'язків Азаренкова Г.М. та доцент кафедри фінансів Головка О.Г. брали участь у роботі Міжнародної конференції «Трансформація антикризового управління в сучасних умовах розвитку економіки». До друку надані 1 тези доповіді. Також протягом

відрядження було презентовано авторський курс «Управління фінансовою стабільністю банку», розроблений для студентів спеціальностей «Банківська справа» та «Облік і аудит»;

- у квітні-травні 2012 р. забезпечено участь студентів у Міжнародному конкурсі науково-дослідних робіт студентів та молодих вчених. На конкурс надіслано 9 наукових робіт, з яких 1 наукова робота отримала диплом III ступеню;
- протягом 29 – 30 листопада 2012р. 3 студентів п'ятого курсу та шостого курсів взяли участь у роботі Міжнародного молодіжного форуму фінансистів, де студенти виступили з доповідями; також мали змогу відвідати круглий стіл «Фінансова освіта і розвиток молодіжного підприємництва».
- 12 – 13 грудня 2012 року 2 студентів 3 та 4 курсу взяли участь V Міжнародній науково-практичній конференції студентів, аспірантів та молодих вчених «Інформаційні технології в науці, бізнесі та освіті». За результатами опубліковано тези доповідей.

7. Белгородський державний національний дослідний університет (м. Белгород, РФ)

- 15 березня 2012 р. організовано прийом викладача кафедри «Фінанси и кредит» Белгородського державного дослідного університету Морозова О.С. для обговорення подальшої співпраці між вишами. В ході обговорення було досягнуто певних домовленостей, серед яких участь студентів БелДУ у конференції ХІБС УБС НБУ, підготовка колективної монографії «Розвиток фінансових відносин в умовах становлення інноваційної економіки», яка видана у БелДУ у листопаді 2012 р.;
- 9 листопада 2012 р. участь заступника директора з наукової роботи та міжнародних зв'язків Азаренкової Г.М. та доцент кафедри фінансів Головка О.Г. у міжнародному круглому столі «Перспективи міжнародної співпраці вищих навчальних закладів», також були обговорені питання щодо подальшої співпраці між вишами.

8. Банківський інститут – Вища школа (м. Прага, Чеська Республіка)

- 25-27 січня 2012 р. заступник директора з наукової роботи та міжнародних зв'язків Азаренкова Г.М. та фахівець II кат. наукового відділу Строева В.Л. відвідали Банківський Інститут – Вищу школу з метою підписання договору про подальшу співпрацю між УБС НБУ та БІ. В ході відрядження було підписано договір про співпрацю та обговорені питання щодо: участі студентів в літній школі та організація стажувань для студентів і викладачів у провідних фінансово-кредитних установах та ділових структурах ЧР; щодо можливості семестрового обміну студентів, подвійний диплом за магістерською програмою «Банківський менеджмент»; щодо організацій публікацій у фахових виданнях обох вишів; щодо подання спільних заявок для участі у міжнародних проектах та щодо участі студентів Банківського Інституту у конференції ХІБС УБС НБУ (м. Київ).

- протягом 8-20 квітня 2012 р. заступник директора з навчально-методичної роботи Вядрова І.М. та 3 студента відвідали м. Прага з метою участі в семінарі на тему «Діяльність фінансово-кредитних установ Чеської республіки та вивчення досвіду організації практичної підготовки студентів у фінансово-кредитних установах Чехії». За результатами участі у семінарі та проходження практики кожен учасник отримав сертифікат;
- старший викладач кафедри банківської справи Мусієнко О.М. 16 листопада 2012 р. брала участь у Міжнародній науковій конференції «Економічний розвиток – перспективи та інструменти реалізації», яка проходила на базі Національного банку Чеської Республіки;
- протягом року до публікації в науковому журналі Банківського Інституту надіслано 2 наукові статті, видання яких заплановано на березень-квітень 2013 р.

9. Університет Міколаса Ромеріса (м. Вільнюс, Литовська Республіка)

- 25-26 жовтня 2012 року 3 студентів 4 та 5 курсу брали участь у Міжнародній конференції «Соціальні інновації: теоретичне та практичне розуміння», вони виступили з доповідями та їх тези були опубліковані у збірнику наукових праць конференції;
- протягом 10-14 грудня 2012 р. старший викладач кафедри іноземних мов Лисенко О.А. перебувала в Університеті з метою стажування на кафедрі іноземних мов, де мала змогу відвідати заняття з англійської мови та перейняти досвід викладання дисциплін.

10. Брестський державний технічний університет (м. Брест, Республіка Білорусь)

- протягом 20-22 грудня 2012 року 3 студентів 5 та 6 курсу брали участь у II Міжнародному студентському науковому форумі регіональних університетів «Студентська наукова зима в Бресті – 2012». Наші студенти були нагороджені сертифікатами про участь та грамотою у номінації найактуальніші теми дослідження, крім цього вони посіли III місце за рейтингом наукового форуму. Також в рамках форуму була проведена олімпіада за спрямуванням «Фінанси та кредит», за результатами якої 1 студентка була нагороджена грамотою за III місце. Тези доповіді студентів були опубліковані тези доповіді в електронному збірнику.

Окрім вищевказаного відбувались наступні закордонні відрядження:

26-27 березня 2012 р. професор кафедри соціально-гуманітарних наук Юрченко Л.І. взяла участь у Міжнародній конференції-семінарі «Культура в розвитку: екологія, мистецтво і когнітивні науки» на базі Зеленогурського університету (Польща, м. Зелена Гура), де професор виступила з доповіддю, яка була опублікована у збірнику праць університету, та отримала сертифікат про участь.

6 квітня 2012 р. 6 студентів та супроводжуючий викладач кафедри іноземних мов Сердюкова О.І. брали участь у Міжнародній студентській науковій конференції «Іноземна мова – невід’ємна частина підготовки

майбутнього спеціаліста», яка проходила на базі Белгородського державного технологічного університету ім. В. Г. Шухова

23-25 серпня 2012 р. професор кафедри соціально-гуманітарних наук Юрченко Л.І. взяла участь у Міжнародному науковому симпозиумі славистів (філософські проблеми культури) на базі Університету ім. Палацького (м. Оломоуц, Чеська Республіка), де професор виступила з доповіддю, яка була опублікована у збірнику праць університету.

3 жовтня 2012 р. 2 студентів 4 курсу взяли участь у V Міжнародній заочній науково-практичній конференції «Наукова дискусія: інновації в сучасному світі» (м. Москва, РФ). Надіслані тези доповіді.

Протягом 19-24 листопада 2012 року студент 5 курсу брав участь у I Міжнародній студентській олімпіаді з дисципліни «Страховання» на базі Опольського університету (м. Ополь, Польща) за результатами Всеукраїнської олімпіади. За результатами участі у міжнародній олімпіаді студент посів 12 місце та отримав диплом про участь.

Протягом 2012 року також були проведені наступні заходи:

- 23-26 березня 2012 р. НПП інституту взяли участь у семінарі –тренінгу персонального росту та персонального розвитку (Insight University, Канада). Прослухано семінар та отримано 4 сертифікати про участь;
- 4-5 квітня 2012 р. представник інституту Головка Р.В. брала участь у навчально-практичному семінарі щодо заходів та дій по забезпеченню підвищення конкурентоспроможності системи підготовки національних кадрів для зарубіжних країн в Українському державному центрі міжнародної освіти України;
- 12-13 квітня 2012 р. на базі Інституту організовано та проведено I Міжнародну науково-практичну конференцію студентів та молодих вчених "Наукові дослідження молоді – вирішенню проблеми Європейської інтеграції" за участю студентів-учасників від іноземних вишів. На конференції загалом участь взяли 51 студент від іноземних закладів – партнерів;
- 24-29 квітня 2012 р. відбувся прийом гостьового професора з Латвійського Університету (м. Рига, Латвія) пані Маргарити Дунської для читання лекцій студентам з економічної тематики. Було прочитано 16 годин лекцій та семінарів для студентів 1, 2 та 4, 5 курсу;
- 7 травня 2012 р. фахівець наукового відділу Строева В.Л. взяла участь у семінарі – презентації освітньої програми Європейського Союзу імені Жана Моне, що проводив Національний Темпус-офіс в Україні спільно з Виконавчим агентством з питань освіти, аудіовізуальних засобів та культури (EACEA) (Національний Темпус-офіс, м. Київ);
- 18 травня 2012 р. фахівець наукового відділу Строева В.Л. взяла участь у другому міжнародному форумі «Україна – Європейський Союз: новий рівень кооперації» (Харківський регіональний інститут державного управління НАДУ при Президентові України, м. Харків);
- 25 травня 2012 р. начальник наукового відділу Біломістний О.М. брав участь у круглому столі з налагодження та активізації співробітництва між провідними підприємствами Харківської обл. та Азербайджанської

- Республіки (Харківська торгово-промислова палата, м. Харків), отримано інформацію про діяльність україно-азербайджанського бізнес-центру;
- 30 травня 2012 р. фахівець наукового відділу Строева В.Л. брала участь у круглому столі «Публічне управління та європейські інтеграційні процеси: ціннісний вимір» за підтримки програми Жана Моне та Української асоціації європейських студій (Харківський регіональний інститут державного управління НАДУ при Президентові України, м. Харків);
 - протягом 17.05.2012 - 21.05.2012 р. доцент кафедри менеджменту Антоненко О.І. та в.о. декана економічного факультету, доцент кафедри банківської справи Подчесова В.Ю. брали участь у навчальному семінарі «Майстер-клас Пітера Штайнера з Грацького університету ім. Карла і Франца, Австрія) (Севастопольський інститут банківської справи Української академії банківської справи Національного банку України (м. Київ)) – отримано сертифікати про участь;
 - протягом 2012 із поданих 9 аплікаційних форм студентів для участі у Міжнародних грантових програмах заяви не були прийняті з в'язку з відсутністю сертифіката про володіння англійської мови TOEFL. Наразі готуються до подачі аплікаційних форм та здачі екзамену TOEFL 12 студентів інституту;
 - 07 вересня 2012 р. була проведена презентація для студентів 5 курсу щодо можливості отримання подвійного диплому за магістерськими програмами на базі Балтійської Міжнародної Академії (м. Рига), Університету Міколаса Ромеріса (м. Вільнюс, Литва) та Вищої школи менеджменту (м. Барселона, Іспанія);
 - 25 вересня 2012 р. був проведений круглий стіл «Міжнародний досвід організації навчального процесу (Університет прикладних наук Федерального банку Німеччини) та проведення літніх шкіл (Балтійська Міжнародна Академія)» за участю учасників заходів та викладачів інституту для обміну досвідом;
 - 11 жовтня 2012 р. доцент кафедри менеджменту Антоненко О.І. взяла участь в офіційній зустрічі директора програми імені Фулбрайта в Україні Мирона О. Стахіва зі студентами та викладачами вишів міста, яка відбулася в Харківському національному університеті ім. В.Н. Каразіна. Отримано додаткову інформацію про діяльність офісу ім. Фулбрайта;
 - участь студентів 2-3 курсу у презентації молодіжного центру Європейської співпраці «Планета ХХІ» про можливості участі в студентських програмах США «Camp America» та міжнародних волонтерських проектах (8 листопада 2012 р.);
 - протягом 3-15 листопада 2012 р. відбувся прийом американського експерта програми ім. Фулбрайта пана Люка Нозе для читання лекцій студентам «Фінансові ринки в умовах глобалізації». Лекції прослухали студенти 1-4 курсів та отримали відповідний сертифікат. Також було проведено он-лайн лекцію для студентів та аспірантів ЛІБС УБС НБУ на тему «Фінансова криза»;
 - студентка 3 курсу підготувала та надіслала роботу для участі у Міжнародному конкурсі творів Парламентської Асамблеї Організації

Чорноморської Економічної Спілки «The Black Sea region 20 years from now» (листопад 2012 р.);

- 27 листопада 2012 р. в Інституті представник офісу ім. Фулбрайта в Україні провів презентацію програм ім. Фулбрайта наукових обмінів для студентів, аспірантів та викладачів та ознайомив з новими можливостями;
- протягом грудня 2012 р. направлено 4 наукові роботи на Міжнародний конкурс на кращу наукову роботу студентів ВНЗ по економічним наукам (Санкт-Петербурзький державний університет економіки і фінансів, м. Санкт-Петербург, РФ).

Протягом 2012 року в зарубіжних виданнях загалом було опубліковано 11 наукових статей та 18 тез доповідей науково-педагогічних працівників та надано до друку 10 статей, а також опубліковано 31 студентських тез доповідей та підготовлено 26 наукових робіт. Видано 4 спільні монографії та надані матеріали для публікації у 1 спільній монографії.

**Участь
науково-педагогічних працівників інституту
у підвищенні кваліфікації за кордоном (к-ть осіб)**

ХІБС УБС НБУ/ Назва заходу	Кількість учасників, 2012
круглі столи	2
міжнародні семінари	1
міжнародні конференції	5+3 (за власний рахунок)
Стажування	3
Літня школа	1
службові поїздки	4
Всього:	19

**Участь
студентів інституту в організації практичного навчання за кордоном,
участь студентів і аспірантів у міжнародних заходах (к-ть осіб)**

ХІБС УБС НБУ/ Назва заходу	Кількість учасників, 2012
навчальні семінари, міжнародні тижні	11
практика студентів	-
стажування	-
міжнародні конференції, форуми	11+6 (за власний рахунок)
круглі столи	-
Міжнародна олімпіада	1
семестрові навчання, подвійний диплом	7
Літня школа	5
Всього:	41

**Кількість отриманих відзнак
студентами та викладачами ХІБС УБС НБУ (м. Київ) за результатами
участі у закордонних заходах**

Кількість отриманих відзнак у 2012 р.	Студенти	Викладачі
Сертифікати	33	6
Грамоти	5	
Дипломи	10	
Всього:	48	6

Статистичний звіт
про виконання наукової роботи викладачами Харківського інституту
банківської справи Університету банківської справи Національного банку
України (м. Київ) за 2012 рік

№ з/п	Види наукової діяльності	Всього наукових робіт за 2011	Всього наукових робіт за 2012	Кількість наукових робіт на 1 НПП за 2011	Кількість наукових робіт на 1 НПП за 2012
	I. Планові наукові дослідження				
1.	Науково-технічні звіти	10	10	0,11	0,11
2.	Дисертації: – докторські – кандидатські	- 2	- 8	 0,02	 0,09
3.	Монографії	13	19	0,14	0,21
4.	Підручник	2	3	0,02	0,03
5.	Навчальні посібники	9	10	0,10	0,11
6.	Наукові статті опубліковані у: – журналах, збірниках наукових праць	186	174	2,04	1,91
7.	Тези доповідей на: – конференціях	90	97	0,99	1,07
	II. Рецензування				
1.	Монографії	15	6	0,17	0,07
2.	Навчальні посібники	5	9	0,06	0,10
3.	Підручники	-			
4.	Дисертації: – кандидатські – докторські	8 1	5 2	0,09 0,01	0,06 0,02
5.	Автореферати	33	32	0,36	0,35
6.	Наукові статті	21	38	0,23	0,42
	III. Керівництво НДР студентів з підготовкою:				
1.	Наукової статті	30	44	0,33	0,48
2.	Конкурсних науково-дослідних робіт	288	334	3,16	3,67
3.	Доповіді на конференцію	208	314	2,29	3,50

Кількість науково-педагогічних працівників (НПП) на кінець 2011 року – 91 осіб

Кількість науково-педагогічних працівників (НПП) на кінець 2012 року – 91 осіб

НАЦІОНАЛЬНИЙ БАНК УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
ХАРКІВСЬКИЙ ІНСТИТУТ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ



ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
У ХАРКІВСЬКОМУ ІНСТИТУТІ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
УНІВЕРСИТЕТУ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ (м. Київ)
У 2012 РОЦІ

ХАРКІВ

2012

Основні результати наукових досліджень у Харківському інституті банківської справи Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ) у 2012 році / Відп. за випуск О. М. Біломістний. – Харків: ХІБС УБС НБУ, 2012. – 50 с.

Редакційна колегія:

Азаренкова Г. М. – заступник директора з наукової роботи та міжнародних зв'язків Харківського інституту банківської справи Університету банківської справи Національного банку України, доктор економічних наук, доцент;

Біломістний О. М. – начальник наукового відділу ХІБС УБС НБУ;

Дубницький В.Ю. – завідувач науково-дослідної лабораторії ХІБС УБС НБУ;

Мірошник О.Ю. – науковий співробітник науково-дослідної лабораторії ХІБС УБС НБУ.

Збірник містить основні результати дисертаційних досліджень, виконаних та захищених аспірантами та працівникам Харківського інституту банківської справи УБС НБУ (м. Київ), а також анотовані звіти науково-дослідних тем, що виконувались у 2012 році. Відображено проміжні результати проведених досліджень з актуальних проблем фінансово-кредитного сектору економіки. Матеріали збірника можуть бути корисні науковцям та працівникам фінансово-кредитних установ, а також використовуватися під час впровадження у навчальний процес у вищих навчальних закладах економічного спрямування.

Адреса редакційної колегії:

Науковий відділ ХІБС УБС НБУ
просп. Перемоги, 55
м. Харків, 61174

© Харківський інститут банківської справи УБС НБУ (м. Київ)

ЗМІСТ

I. АВТОРЕФЕРАТИ ДИСЕРТАЦІЙ НА ЗДОБУТТЯ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ.....

Автореферати дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук.....

1. *Мусієнко О. М.*

Інвестиційно-орієнтована діяльність банків на ринку цінних паперів України.....

2. *Маслова А. Ю.*

Управління кредитним потенціалом банку в умовах транзитивної економіки.....

3. *Москаленко О. В.*

Управління інвестиційним портфелем банку в умовах динамічно поновлюваної інформації

4. *Біломістний О. М.*

Механізм кредитування малого бізнесу

5. *Гнип Н. О.*

Планування фінансового потенціалу суб'єктів реального сектору економіки.....

6. *Швидка О. Б.*

Комунікаційне середовище: становлення та розвиток у добу інформаційного суспільства

7. *Чхеайло А. А.*

Феномен виживання: соціально-філософський аналіз

II АНОТОВАНІ ЗВІТИ НАУКОВО-ДОСЛІДНИХ ТЕМ.....

Науково-дослідні теми, що виконувалися на замовлення Національного банку України.....

1. Основні напрями вдосконалення ринку банківських платіжних карток України в умовах трансформаційної економіки (№ 0111U010201).....

2. Лексикографічний аналіз сучасної банківської термінології (№0109U008863).....

3. Регіональні аспекти функціонування банківської системи та її вплив на розвиток економіки Харківського регіону (№ 0109U008864).....

Науково-дослідні теми, що виконувалися на замовлення підприємств, установ, організацій.....

4. Удосконалення стратегічного аналізу результатів діяльності підприємства з використанням методики розв'язання зворотних економічних задач, призначених для виконання зворотних розрахунків в системі завдань перспективного фінансово-економічного аналізу (№ 0112U001670).....

5. Моделювання поведінки платників податків з урахуванням економічних та соціально-психологічних факторів їх мотивації (№ 0111U010203).....
6. Розробка методики оцінки фінансової безпеки підприємства ПАТ «Турбогаз» (№ 0111U010202).....

Науково-дослідні теми, що виконувалися на ініціативних засадах.....

7. Міжбанківський ринок інвестиційних проектів: проблеми створення і функціонування (№ 0111U010200).....
8. Фондовий ринок як фактор макроекономічної стабілізації в умовах ринкової трансформації (№0109U008866).....
9. Гуманізація вищої економічної освіти у вимірах ХХІ століття.....

III. МОНОГРАФІЇ

IV. СВДОЦТВА ПРО РЕЄСТРАЦІЮ АВТОРСЬКИХ ПРАВ.....

Спеціалізований програмний продукт «Фінансово-аналітичний калькулятор (Свідectво про реєстрацію авторського права на твір, №41741, від 11.01.2012р.).....

І. АВТОРЕФЕРАТИ ДИСЕРТАЦІЙ НА ЗДОБУТТЯ НАУКОВОГО СТУПЕНЯ

Автореферати дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата наук

1. Інвестиційно-орієнтована діяльність банків на ринку цінних паперів України: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит / Мусієнко Олена Миколаївна; Державний вищий навчальний заклад “Українська академія банківської справи Національного банку України. - Суми, 2012.

Сучасні умови динамічного розвитку фінансового ринку зумовлюють важливість стабільного функціонування такої його специфічної ланки, як ринок цінних паперів. Український ринок цінних паперів нерозривно пов’язаний із міжнародними фінансовими ринками, та, з огляду на низькі конкурентоспроможність, волатильність та спекулятивність, є найбільш уразливим сегментом вітчизняної фінансової системи. Фінансова нестабільність, яка характерна для діяльності більшості учасників фінансового ринку, посилює значення інвестиційних операцій банків. Невизначені умови зовнішнього та внутрішнього середовищ, у яких сьогодні працюють банки, впровадження сучасних методів конкурентної боротьби, вимагають від них адекватних підходів до організації інвестиційно-орієнтованої діяльності на ринку цінних паперів, а саме стратегічних напрямів реалізації інвестиційної діяльності банків на ринку цінних паперів з урахуванням фінансового забезпечення, визначення та впровадження комплексу заходів щодо зниження фінансових ризиків. Отримання науково обґрунтованої відповіді на питання, як розвинути інвестиційно-орієнтовану діяльність банків на ринку цінних паперів у частині розробки відповідних рекомендацій, стає дедалі більш актуальним. Вивчення опублікованих наукових праць у контексті досліджуваного питання дозволило зробити висновок, що значна частина завдань стосовно реалізації інвестиційно-орієнтованої діяльності банків залишається недостатньо розробленою у науковому та практичному аспектах. У цьому зв’язку виникає необхідність розвитку підходів до методичного забезпечення інвестиційно-орієнтованої діяльності банків на ринку цінних паперів, комплексного аналізу її реалізації та обґрунтування методичних рекомендацій щодо функціонування банків на вітчизняному ринку цінних паперів. Наукова та практична актуальність зазначених питань обумовили вибір теми дисертаційної роботи, визначили мету, завдання та її зміст.

Функціонування банківського сектора на ринку цінних паперів є одним із пріоритетних напрямів сучасного управління банківською діяльністю, що, у першу чергу, пов’язано із важливістю вирішення питання оптимізації формування портфеля цінних паперів та визначення доцільності інвестиційно-орієнтованої діяльності банків з урахуванням фінансових аспектів її проведення

в сучасних умовах. У зв'язку з цим у дисертаційній роботі вирішено завдання поглибленого обґрунтування теоретичних основ, науково-методичного забезпечення та надання практичних рекомендацій щодо оптимізації інвестиційно-орієнтованої діяльності банків на ринку цінних паперів.

Основні теоретичні та практичні результати:

1. Теоретичне узагальнення основних підходів до визначення базових понять «інвестиції», «інвестиційна діяльність», «операції банків з цінними паперами» та «інвестиційні ресурси банків» дало змогу сформулювати поняття «інвестиційно-орієнтована діяльність банків на ринку цінних паперів» як діяльність банків, що реалізується шляхом виконання операцій з цінними паперами в процесі прийняття інвестиційних рішень, і, на основі ефективно сформованого ресурсного забезпечення, спрямована на отримання максимального прибутку від її реалізації на ринку цінних паперів в умовах нормативних обмежень та ризикового характеру банківської діяльності.

2. Систематизація загальних підходів до особливостей функціонування та структури вітчизняного ринку цінних паперів визначила можливість виокремлення класифікаційних ознак банківських операцій на ринку цінних паперів. Такий підхід до подання класифікаційної структури обґрунтував методичні можливості вдосконалення ефективного забезпечення інвестиційно-орієнтованої діяльності банків на ринку цінних паперів та виокремлення методичних засад щодо вдосконалення процесу її реалізації у цілому.

3. Визначення особливостей забезпечення процесу інвестиційно-орієнтованої діяльності банків визначило необхідність розгляду методичних основ управління портфелем цінних паперів банків, що, в свою чергу, дало змогу виявити відсутність ув'язки потенційних вкладень інвестора з ресурсною базою як складової етапу управління та відсутність врахування факторного впливу чинників зовнішнього і внутрішнього середовищ. Урахування зазначених елементів управління портфелем цінних паперів банків у контексті їхньої діяльності на ринку цінних паперів обґрунтувало необхідність у розширенні етапів управління, ефективна комбінація яких забезпечила оптимізацію інвестиційно-орієнтованої діяльності.

Це, в свою чергу, обумовило необхідність визначення відповідної стратегії хеджування фінансових ризиків банків на ринку цінних паперів з відповідним розмежуванням довгострокових та короткострокових цілей.

4. Дослідження основних тенденцій зміни узагальнюючих показників діяльності банків на ринку цінних паперів дозволило виявити окремі проблемні питання їхньої інвестиційно-орієнтованої діяльності в розрізі груп за активами. Зокрема, на позитивний та негативний розвиток операцій з цінними паперами банків найбільший вплив мали такі макроекономічні показники, як валовий внутрішній продукт, прямі іноземні інвестиції та доходи населення. Така тенденція обумовила наявність прямої залежності обсягів операцій банків з цінними паперами, що реалізуються з наявною ресурсною базою. Було встановлено, що динаміка нормативних обмежень діяльності банків у розрізі активів визначила пріоритети реалізації активних операцій та сформувала динаміку коливань загального обсягу операцій з цінними паперами, що

підтвердило загальні міркування щодо доцільності їхнього врахування в процесі управління інвестиційно-орієнтованою діяльністю банків.

5. Оцінка впливу факторів на процес інвестиційно-орієнтованої діяльності груп банків за активами та мережі банків Харківського регіону обґрунтувала підхід до використання кореляційно-регресійного аналізу, визначила, що показники інвестиційно-орієнтованої діяльності вітчизняних банків є залежними величинами по відношенню до сформованої системи показників, що аналізуються. Така залежність обумовила їхній безпосередній вплив на загальний обсяг інвестиційних операцій банків з цінними паперами та, в свою чергу, визначила необхідність їхнього врахування при оптимізації структури портфеля цінних паперів банків.

6. Аналіз результативності інвестиційно-орієнтованої діяльності вітчизняних банків у контексті загального розрахунку темпів приросту її показників на ринку цінних паперів та їхня систематизація в комплексний показник динаміки портфеля цінних паперів у розрізі груп банків за активами та банків Харківського регіону визначив неоднозначність коливань їхньої діяльності на ринку цінних паперів. Суттєве зниження інтегрального показника спостерігалось у кризовому та посткризовому періодах, що аргументується низьким рівнем загального портфеля цінних паперів та пріоритетністю реалізації активних операцій. Це підтвердило тезу щодо низької ефективності інвестиційно-орієнтованої діяльності банків на ринку цінних паперів та загалом доводить необхідність її оптимізації.

7. З метою розкриття основних напрямів вдосконалення ІОДБ на ринку цінних паперів було запропоновано оптимізаційну модель формування портфеля цінних паперів банку та процедуру формування ефективного портфеля цінних паперів. Така модель формування портфеля цінних паперів банку відрізняється від класичних підходів можливістю одночасного врахування обмежень щодо умов ведення банківської діяльності та вартісних аспектів придбання необхідного обсягу цінних паперів, зокрема, з метою хеджування фінансових ризиків у діяльності банку, що сприяє отриманню більш прийнятної структури портфеля цінних паперів.

8. Розкриття основних складових із визначення доцільності інвестиційно-орієнтованої діяльності на ринку цінних паперів дозволило розробити логічну схему обґрунтування доцільності виходу банку на ринок цінних паперів відповідно до розгляду умов впровадження обраного для цього набору цінних паперів, що, в свою чергу, забезпечило визначення пріоритетних шляхів мінімізації фінансових ризиків банку.

9. Співставлення зміни значень обсягів власного капіталу банку відповідно до витрат, пов'язаних із веденням інвестиційно-орієнтованої діяльності в розрізі окремих різновидів цінних паперів, та, відповідно до значень імовірно очікуваного доходу від впровадження таких різновидів цінних паперів, дозволило вдосконалити схему аналізу з визначення доцільності виходу банку на ринок цінних паперів на основі врахування фінансових аспектів інвестиційно-орієнтованої діяльності. На відміну від існуючих підходів, це дозволило структурувати обрання різновидів цінних паперів щодо здійснення ІОДБ на ринку цінних паперів згідно з отриманими підсумками діяльності банку.

Розроблені підходи та рекомендації, запропоновані в контексті вдосконалення ІОДБ на ринку цінних паперів, можуть бути використані у практичній діяльності конкретних банків з урахуванням специфіки та особливостей їх функціонування.

2. Управління кредитним потенціалом банку в умовах транзитивної економіки : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит / Маслова Анастасія Юріївна ; Університет банківської справи Національного банку України. – Київ, 2012.

Сучасний стан економічних відносин у розрізі суб'єктів фінансового ринку України зумовив необхідність ґрунтовного визначення пріоритетів діяльності фінансово-кредитної сфери, позиціонуючою ланкою якої сьогодні є установи банків. Банківський сектор за своїм функціонально-економічним призначенням – найсуттєвіший учасник фінансового ринку, має дієві важелі впливу на процес формування ресурсних потоків економічної системи в цілому. У свою чергу, розв'язання проблеми відповідності потреб реального сектора в кредитних ресурсах та можливостей банківського сектора їх задовольняти, що особливо важливо в сучасних умовах транзитивності національної економіки, продукує проблему збалансованості строкової структури кредитного потенціалу банку. Тому виникає необхідність у розробці комплексного науково-методичного підходу до управління кредитним потенціалом банку, що дасть можливість як окремим банкам, так і банківському сектору в цілому мінімізувати структурні диспропорції між пасивами та активами, а також забезпечити фінансову стійкість банківського сектора.

Залишаються нерозкритими питання, пов'язані з визначенням структури кредитного потенціалу, аналізом його складових, внутрішніх та зовнішніх чинників впливу, збалансованістю структури кредитного потенціалу банку та оцінкою ризиків в управлінні останнім. Об'єктивної необхідності набуває подальше поглиблення теоретико-методичних досліджень понятійного апарату, проведення аналізу ефективності формування кредитного потенціалу з урахуванням чинників внутрішнього та зовнішнього середовищ, удосконалення процедури збалансованості структури кредитного потенціалу банку та розробка рекомендацій із можливості застосування абсолютних коефіцієнтів ризику для узагальнення та доповнення аналізу при управлінні кредитним потенціалом банку.

Теоретичне обґрунтування основ організації, аналіз діючої практики та формування і розвиток науково-методичного забезпечення управління кредитним потенціалом банку дали можливість сформулювати такі висновки:

1. Система банківського кредитування складається з чотирьох основних блоків (базового, стратегічного, технологічного, управлінського), які взаємопов'язані між собою. Невід'ємним інструментом системи, що регулює ефективне виконання визначальних напрямів банківського кредитування є інформаційно-нормативне забезпечення. Це дає можливість розкрити в

повному обсязі особливості сучасної практики кредитування та попередити негативні наслідки в разі недостатньої розвиненості або порушення цілісності системи кредитування.

2. В умовах транзитивності національної економіки під кредитним потенціалом банку слід розуміти сукупність кредитних ресурсів і джерел їхнього поповнення в умовах постійних змін зовнішнього та внутрішнього середовищ, які банк може розмістити на принципах кредитування, відкоригованих на резерв ліквідності відповідно до встановлених нормативів з урахуванням наявних і потенційних нематеріальних активів. Це визначення відображає важливі особливості формування й використання кредитного потенціалу банків, визначаючи пріоритети ресурсного забезпечення кредитної діяльності.

Ресурсний склад кредитного потенціалу банку є взаємопов'язаною складною системою, на яку впливає низка чинників внутрішнього та зовнішнього середовищ. Серед основних складових кредитного потенціалу доцільно виділяти наявні власні, залучені, запозичені ресурси банку та нематеріальні активи, а також урахувати кредитні ресурси та нематеріальні активи як перспективні джерела ресурсного забезпечення кредитної діяльності банку, що сприятиме розширенню кредитної діяльності банку в майбутньому.

3. У сучасній вітчизняній практиці під управлінням кредитним потенціалом банку слід розуміти процес формування та реалізації управлінських рішень з ефективного розміщення сукупності кредитних ресурсів і джерел їхнього поповнення в умовах постійних змін зовнішнього та внутрішнього середовищ, які банк може розмістити в кредитну заборгованість, урахувавши наявні та потенційні нематеріальні активи. Таке визначення дозволить виокремити напрями та цільові орієнтири управління кредитним потенціалом банку, а також обґрунтувати необхідність здійснення такого управління.

4. Загальні тенденції кредитної діяльності вітчизняних банків останнього десятиріччя свідчать, що в період загострення фінансової кризи відбувався відчутний перерозподіл галузей кредитування, різке зниження кредитування. Найбільшими обсягами кредитування характеризувався сектор домашніх господарств, що свідчить про нерівномірну диверсифікацію структури активів банків. З огляду на це, необхідно проводити аналіз впливу чинників зовнішнього та внутрішнього середовищ на управління кредитним потенціалом банку.

5. Аналіз внутрішніх чинників впливу на обсяг кредитних операцій (на прикладі банків Харківського регіону) показав: банки I – III груп за активами мали найбільший розкид факторних значень, що свідчить про використання всіх доступних джерел формування кредитного потенціалу, у той час як банки IV групи визначили для себе пріоритетними ресурсами найдоступніші – кошти фізичних та юридичних осіб. Такий аналіз дає змогу визначати межі поширення рівня впливу на окремі складові кредитної діяльності банків визначеного набору макро- та мікроекономічних показників банків. Проведення комплексної оцінки кредитного потенціалу на основі побудови інтегрального показника та за результатами експертної оцінки дало

можливість обґрунтувати необхідність оптимізації структури кредитного потенціалу банків за строками й обсягами проведення активно-пасивних операцій, що дозволило виокремити банки Харківського регіону, які мають відчутні проблеми з невиконання різних нефінансових показників. Останнє впливає на управління кредитним потенціалом банку.

6. Використання низки оптимізаційних задач для виявлення збалансованості структури кредитного потенціалу банку дозволило узагальнити різні ступені збалансованої узгодженості управління кредитним потенціалом банку. Процедура досягнення відміченої збалансованості скоригувала інтервали розподілу наявних ресурсів у межах припустимого до умов звуження розриву між прийнятною та можливою структурами кредитного потенціалу банку.

7. Застосування абсолютних і відносних коефіцієнтів ризику для узагальнення та доповнення аналізу при управлінні кредитним потенціалом банку засвідчує про доцільність оптимального їх використання. При цьому узагальнення структури кредитного потенціалу банку як вектора в багатомірному просторі та визначення процедури оптимальності структури кредитного потенціалу банку при розгляді процесу управління виокремило відносні відхилення поточних значень аналізованих показників діяльності банку від їх граничних значень.

8. Визначено методичні положення з управління кредитним потенціалом банку в контексті розширення інформаційного забезпечення процесу прийняття рішень в умовах ринкової невизначеності. Це надає можливість розробки сценаріїв з управління кредитним потенціалом, впровадження фінансових інновацій та розгляду нових каналів отримання інформації з управління кредитним потенціалом банку.

3. Управління інвестиційним портфелем банку в умовах динамічно поновлюваної інформації : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит / Москаленко Олена Володимирівна ; Університет банківської справи Національного банку України. - Київ, 2012.

Дослідження проблем інвестування в економіці завжди було і є в центрі уваги економічної науки, адже прогрес національної економіки на пряму залежить від належного фінансування інвестиційних проектів та програм. Це підтверджує й Державна цільова економічна програма розвитку інвестиційної діяльності на 2011-2015 роки, метою якої є створення умов для активізації інвестиційної діяльності, спрямованої на модернізацію реального сектора економіки та забезпечення сталого економічного розвитку. Вагомим джерелом фінансового забезпечення інвестиційного процесу в Україні має стати банківський кредит.

Виходячи з того, що банківські ресурси об'єктивно обмежені, постає проблема вибору ефективних об'єктів для фінансування, враховуючи при цьому як власні цілі банку, так і сучасні тенденції розвитку економіки країни. Мінливість економічного середовища вимагає від банків пошуку ефективних

методів управління інвестиційним портфелем, здатних забезпечити оптимальне розміщення наявних ресурсів в умовах динамічно поновлюваної інформації.

У дисертації вирішено важливе науково-практичне завдання, яке полягає у розвитку теоретико-методологічних засад управління інвестиційним портфелем банку в умовах динамічно поновлюваної інформації та розробці пропозицій щодо його вдосконалення в Україні. Це дозволило сформулювати такі висновки, які забезпечили вирішення поставлених у дисертації завдань та досягнення мети:

1. Банки займають особливе положення серед інших суб'єктів інвестиційного процесу та є вагомим потенційним джерелом фінансування інвестиційних проектів. Специфіка банківської інвестиційної діяльності полягає в тому, що лише банку властиве сполучення операцій, які передбачають акумулювання значного обсягу ресурсів та трансформацію їх у позики. Наявність виявлених переваг дозволяє стверджувати про можливість більш активного використання потенціалу банківського сектора в інвестиційному процесі, що сприятиме прискоренню розвитку вітчизняної економіки.

2. На основі проведеного узагальнення сутності поняття під «інвестиційним портфелем банку» відповідно до однорідності груп його складових пропонується розуміти цілеспрямовано сформовану сукупність портфельів фінансових інвестицій та/або інвестицій в реальний сектор економіки, що динамічно змінюються в часі, виступають як окремі цілісні об'єкти управління та призначені для досягнення інвестиційної мети. Даний підхід дозволяє врахувати особливості окремих груп складових інвестиційного портфеля, що призводить до оптимізації управління.

3. Виходячи з довготривалості досліджуваного процесу, необхідно враховувати мінливість умов, в яких він відбувається. Виявлені особливості управління інвестиційним портфелем банку в умовах динамічно поновлюваної інформації враховані при розробці циклу управління портфелем інвестицій в реальний сектор економіки, у відповідності з яким банк отримує змогу сформувати оптимальний портфель з можливістю подальшого переструктурування вже існуючого, що призведе до підвищення його загальної ефективності.

4. За результатами проведеної оцінки участі банків у фінансовому забезпеченні реального сектора економіки України визначено, що українські банки не повністю використовують наявний інвестиційний потенціал для фінансування економіки. При цьому виявлено резерви, використання яких сприятиме вирішенню зазначеної проблеми. Проведенням порівняльної характеристики діючої практики управління банківським портфелем інвестицій в реальний сектор економіки доведено, що його структура – результат управлінських рішень, прийняття яких відбувалось під впливом нормативно-правових, організаційних, інформаційно-аналітичних, кадрових, соціально-політичних, фінансово-економічних та галузевих груп факторів, кожна з яких має зовнішні та внутрішні складові.

5. Існуючі підходи до управління інвестиційним портфелем банку дозволяють формувати оптимальний портфель у заданих умовах, та вони не спрямовані на подальше управління вже сформованим портфелем під впливом

зміни зовнішніх та внутрішніх факторів. Виходячи з цього, інформаційне забезпечення моніторингу банківського портфеля інвестицій в реальний сектор економіки має ґрунтуватись на моделюванні цих змін через виявлення критичних точок у структурі досліджуваного портфеля, які знаходяться шляхом визначення галузевих пріоритетів або появи нових секторів та вказують на необхідність перегляду інвестиційної стратегії банку.

6. Прийняття рішень щодо формування та подальшого управління банківським портфелем інвестицій в реальний сектор економіки необхідно здійснювати, базуючись на методиці динамічної оцінки проектів, яка заснована на положеннях теорії реальних опціонів. У практичній діяльності такий підхід дозволить банку оптимізувати структуру портфеля в умовах динамічно поновлюваної інформації.

7. Побудована дискретна модель системи управління банківським портфелем інвестицій в реальний сектор економіки в загальному вигляді відображає в часі вплив зовнішніх та внутрішніх факторів на процес формування та подальшого управління портфелем. Розроблений на її основі методичний підхід до вибору оптимальної стратегії з формування банківського портфеля інвестицій в реальний сектор економіки дасть змогу врахувати важливість досліджуваних критеріїв для кожного банку та імовірність настання подій за проектами. Застосування запропонованого підходу дозволить оптимізувати процес управління інвестиційним портфелем банку через підвищення доцільності профінансованих у проекти ресурсів.

8. Оцінка ефективності функціонування міжбанківського ринку інвестиційних проектів з використанням методів лінійного програмування доводить, що в рамках ринку розширюються можливості українських банків через акумулювання та доцільне використання наявних ресурсів при кредитуванні масштабних інвестиційних проектів, що, за допомогою синергетичного ефекту, дозволяє підвищити ефективність інвестування в реальний сектор економіки банків-учасників та економічної системи в цілому.

4. Механізм кредитування малого бізнесу : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит / Біломістний Олексій Миколайович ; Українська академія банківської справи Національного банку України. – Суми, 2012.

Необхідність подальшого розвитку механізмів кредитування малого бізнесу зумовлюється, в першу чергу, тим, що саме сьогодні, в умовах дестабілізації економіки, малий бізнес здатен при мінімальному рівні державної підтримки створювати нові робочі місця, забезпечувати вагому частку бюджетних надходжень, розробляти та впроваджувати інноваційну продукцію і послуги. Розвиток малого бізнесу є головним чинником економічного зростання, формування валового внутрішнього продукту.

З огляду на вищезазначене постає питання дослідження малого бізнесу в Україні з позицій кредитування його діяльності. Застосування кредиту є необхідним елементом стабілізації економіки країни, а також чи не єдиним джерелом забезпечення стабільної роботи малих підприємств. При цьому

ефективність кредитування визначається мірою наукової обґрунтованості положень, на яких базуються економічні відносини кредиторів і позичальників. Саме тому особливої актуальності набуває розробка дієвого механізму кредитування малого бізнесу (МКМБ), в першу чергу, шляхом вдосконалення організаційно-економічних елементів даного механізму.

У дисертації представлено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення науково-прикладної задачі, що полягає у розвитку науково-методичних засад та розробці практичних рекомендацій щодо функціонування механізму кредитування малого бізнесу в контексті удосконалення організаційно-економічних елементів даного механізму.

За результатами дисертаційного дослідження зроблено наступні висновки:

1. Дослідження теоретичних положень з розкриття сутності дефініцій “механізм кредитування” і “малий бізнес” та аналіз їх визначень дозволили узагальнити сутність такого поняття, як “механізм кредитування малого бізнесу” відповідно до його спрямованості із забезпечення потреб малого бізнесу у необхідних обсягах ресурсів. Це підкреслює можливість досягнення синергетичного ефекту у разі поєднання функцій малого бізнесу та механізму кредитування.

2. Аналіз сутнісного розуміння МКМБ дозволив виділити основні його елементи, до яких, зокрема, віднесено: фундаментальні елементи (принципи, мета, задачі, об’єкт та суб’єкти), організаційно-економічні елементи та елементи процесу кредитування (види кредитів, методи кредитування та інструменти кредитування). Це дозволило визначити спрямованість дій окремих суб’єктів досліджуваного механізму, розкрити основні етапи та умови його функціонування.

3. На основі всебічного розгляду основних засад здійснення кредитування малого бізнесу в різних країнах світу узагальнено досвід упровадження МКМБ та напрями його можливого застосування у вітчизняну практику, серед яких виділено необхідність вдосконалення організаційно-економічних елементів МКМБ та підходу до прийняття рішень при кредитуванні малого бізнесу.

4. На основі проведення аналізу статистичних даних щодо забезпечення механізму кредитування ресурсами та розкриття тенденцій з надання кредитів малому бізнесу визначено різні джерела можливого залучення ресурсів для кредитування малого бізнесу в Україні. Проведений аналіз також дозволив розкрити умови можливого забезпечення ресурсами суб’єктів МКМБ, які притаманні вітчизняному економічному розвитку.

5. З метою розкриття взаємодії джерел ресурсів для забезпечення МКМБ та визначення напрямів взаємозалежності динаміки розвитку малого бізнесу в Україні з обсягами наданих кредитів в економіку проведено кореляційно-регресійний аналіз сукупності статистичних даних в розрізі окремих інтервалів часу для різних джерел запозичення ресурсів. Це спряло обґрунтуванню схем аналізу із досягнення сталості кредитування малого бізнесу, враховуючи різні можливості з надання ресурсів в розрізі окремих їх джерел, та може слугувати для узагальнення оцінок упровадження сучасного МКМБ.

6. З метою розвитку МКМБ обґрунтовано змістовність низки пропозицій щодо вдосконалення його організаційно-економічної складової. Сутність таких

пропозицій визначається доцільністю створення об'єднань суб'єктів МКМБ на основі кластерної взаємодії, що дозволяє врахувати задачі учасників кластера та низку факторів впливу (достатність необхідних ресурсів та забезпеченість кредиту) на сталість відповідного механізму.

7. Визначено, що одним із напрямків розвитку організаційно-економічної складової МКМБ є використання договорів субконтрактингу як забезпечення кредиту. Це, з одного боку, розвиватиме інтеграційні та коопераційні зв'язки між різними суб'єктами господарювання, а з іншого – позитивно впливатиме на фінансову складову діяльності таких суб'єктів, а відтак сприятиме вдосконаленню МКМБ.

8. Для підвищення ефективності прийняття рішень при кредитуванні малого бізнесу розроблено відповідний методичний підхід. Сутність такого підходу полягає у розгляді процесу аналізу потенційного позичальника кредитних ресурсів відповідно до методів планування експерименту за сукупністю різних факторів. Це дозволяє покращити дієвість МКМБ за рахунок більш надійного відбору потенційних позичальників – суб'єктів малого бізнесу в умовах недостатньої інформації про таких позичальників.

5. Планування фінансового потенціалу суб'єктів реального сектору економіки : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – Гроші, фінанси і кредит / Гнип Наталія Олексіївна ; Українська академія банківської справи Національного банку України. – Суми, 2012.

Стан фінансів підприємств залежить насамперед від їх фінансового потенціалу, зміст якого складає сукупність фінансових ресурсів і доходів суб'єктів господарювання при заданих або існуючих параметрах ринкового, ресурсного, виробничих потенціалів тощо. У свою чергу, від стану фінансового потенціалу і ефективності його використання підприємствами залежить економічний і фінансовий добробут не лише самих суб'єктів господарювання, але і держави, і суспільства в цілому.

Втім на сьогодні загальний стан фінансів суб'єктів реального сектора економіки України близький до критичного. Фінансовий результат підприємств від звичайної діяльності до оподаткування (крім малих підприємств і бюджетних установ) у 2010 р. був негативним і становив 1043,5 млн грн., при цьому 39,7 % підприємств були збитковими, і 29 % – низькорентабельними. Рентабельність операційної діяльності підприємств в цілому, наприклад, по Харківській області, у 2010 р. становила 4,7 %, що на 2,6 % більше, ніж у 2009 р. За перше півріччя 2011 р. у Харківській області питома вага збиткових підприємств становила 41,3 %, що менше відповідного періоду 2010 р. на 6,8 %.

При гострій нестачі власних доходів для розвитку позикові джерела інвестування залишаються важкодоступними основній масі підприємств. З огляду на це важливою особливістю формування фінансового потенціалу і системи стратегічного фінансового планування стає механізм адаптації планів підприємства до змінних зовнішніх умов розвитку. Таким чином, побудова

ефективної системи планування фінансового потенціалу підприємств реального сектора економіки набуває особливої актуальності.

У дисертації подано теоретичне узагальнення та вирішення наукового завдання, що полягає в обґрунтуванні теоретичних засад формування фінансового потенціалу суб'єктів реального сектора економіки та розробці методичних рекомендацій щодо вдосконалення організаційно-економічних засад його планування.

За результатами проведеного дослідження зроблено наступні висновки:

1. Фінансовий потенціал підприємства слід розглядати як результат оцінки потенційних доходів чинників виробництва у грошовій формі, можливих до отримання підприємством при існуючому ресурсному і виробничому потенціалах і ринкових параметрах, що склалися (цінах, попиті і пропозиції, конкуренції тощо). Як категорія, похідна від фінансів, фінансовий потенціал обмежується виключно грошовими відносинами, що виникають у процесі руху власних і залучених фінансових ресурсів підприємства, утворення на цій основі його потенційних доходів і розподілу їх по чинниках виробництва.

2. Одним із першочергових і найбільш складних завдань при фінансуванні нарощування фінансового потенціалу є вибір варіанта поєднання зовнішніх і внутрішніх джерел фінансування. Головними критеріями оптимальності поєднання самофінансування і зовнішнього фінансування визначено критерій підвищення ринкової вартості підприємств та показник вартості капіталу, який відображає вартість залучення підприємствами фінансових ресурсів (зовнішнього фінансування і акціонерного капіталу) і враховує виплати інвесторам. Поєднання джерел і методів фінансування з позиції максимізації ринкової вартості компанії і оптимізації вартості загального капіталу знаходить вираження у фінансовій стратегії.

3. Фінансовий потенціал підприємства може оцінюватися за: валовою виручкою (власними фінансовими ресурсами); валовою доданою вартістю (чистими, без амортизації, доходами); валовим прибутком; доходами, що залишаються у розпорядженні підприємства (після сплати податків та інших обов'язкових платежів). Оцінка фінансового потенціалу за фінансовими потоками дозволяє визначити його в динаміці з урахуванням фактора часу і змінної структури припливу і відтоку фінансових ресурсів. Виділення із загальних фінансових потоків очищених від похідних фінансових інструментів грошових (абсолютно ліквідних) потоків дозволяє зв'язати параметри фінансового потенціалу з платоспроможністю і фінансовою стійкістю підприємства.

4. У складі прогнозованих параметрів фінансового потенціалу господарюючого суб'єкта слід виділяти можливість покриття поточних і стратегічних фінансових потреб, використовуючи для цього існуючий і прогнозний баланси-нетто фінансових ресурсів по активу і фінансових потреб по пасиву. Прогнозований фінансовий потенціал повинен спиратися на генерацію чистого грошового потоку, який дозволив би за рахунок зростання валової виручки і рентабельності власного капіталу підвищити або відновити втрачену фінансову стійкість, особливо поточну платоспроможність з

урахуванням дії операційних і фінансових важелів і реалістичності прогнозу зростання власних оборотних коштів.

5. Внутрішньофірмове фінансове планування базується на використанні трьох основних його систем: прогнозування фінансової діяльності; поточного фінансового планування; оперативного фінансового планування, які перебувають у взаємозв'язку і реалізуються в певній послідовності. Система прогнозних фінансових звітів поєднує різноманітні бюджети поточної діяльності, що зливаються в єдиний консолідований грошовий бюджет, який, в свою чергу, підкріплюється специфічними конкретними даними з інвестиційного і фінансового планів. Прогнозні фінансові звіти – всеохоплюючий вираз очікуваного стану підприємства в майбутньому.

6. У практиці управління слід застосовувати модель фінансового планування економічного зростання господарюючого суб'єкта, яка заснована на комбінації відомих моделей планування – розробки фінансової частини бізнес-плану з процесом бюджетування і складання прогнозних фінансових документів звітної бухгалтерії, у поєднанні з методами планування для реалізації фінансової стійкості і рентабельності. Центральною ланкою моделі має бути процес бюджетування як єдиний метод, який дозволяє якнайповніше визначити рух фінансових потоків підприємства, що є ключовим для реалізації поточної і особливо довгострокової фінансової стійкості.

7. Процес формування фінансового потенціалу в рамках стратегії економічного зростання повинен бути спрямований на відновлення стійкого стану компаній, у тому числі в результаті інвестування, і включає ефект від спільної дії фінансового і операційного важелів, комбінування поточних і стратегічних фінансових потреб і норм їх покриття з виділенням поточних і постійних активів і пасивів, забезпечуючи повне пофакторне розщеплення процесу фінансово стійкого зростання підприємства.

8. Відносно портфеля фінансових ризиків підприємства необхідно здійснювати комбінацію внутрішнього самострахування і кептивного страхування із звичайним страхуванням, а в особливих випадках – з перестрахуванням. При цьому має сенс покривати допустимі ризики у портфелі самострахуванням і кептивним страхуванням, критичні ризики – звичайним страхуванням, а особливо крупні ризики – перестрахуванням за умови, що всі три види ризику присутні у портфелі.

9. Важливим напрямком підвищення ефективності системи фінансового планування на підприємствах повинно бути опрацювання організаційних аспектів бюджетування на підприємстві. Організаційно-управлінський механізм бюджетного процесу на підприємстві слід вдосконалювати шляхом координації дій суб'єктів управління, центрів планування, центрів відповідальності і центрів витрат, що має бути відображено у регламенті бюджетного планування підприємства.

6. Комунікаційне середовище: становлення та розвиток у добу інформаційного суспільства : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата наук із соціальних комунікацій 27.00.01 — теорія та історія

Процес адаптації людства до умов інформаційного суспільства зумовлює виникнення нових об'єктів у теорії та практиці соціальних комунікацій, одним з яких є комунікаційне середовище. Комунікаційне середовище є не лише умовою розвитку людства, але і невід'ємною складовою суспільного життя людини, що потребує певної цілісності знань про нього та відповідних дій комунікаційних структур, агентів комунікаційної взаємодії, а також владних структур для забезпечення його розвитку в інтересах загальноцивілізаційного прогресу.

Вивчення теоретичних засад формування та розвитку комунікаційного середовища є особливо актуальним з огляду на те, що в умовах інформаційного суспільства саме комунікаційне середовище здійснює комунікаційні зв'язки в суспільстві через безліч засобів, знарядь, предметів комунікаційної діяльності, створення локальних та глобальних електронних систем. Актуальність дослідження зумовлена також необхідністю вирішення основних протиріч: між важливим загальносоціальним значенням комунікаційного середовища як основи формування єдиного комунікаційного простору держави і відсутністю цілісного знання щодо характеристики та системно-структурних зв'язків комунікаційного середовища, які багатоаспектно виявляються в практиці діяльності сучасних комунікаційних структур і впливають на якість їх організації та управління; між невідповідністю стрімкого процесу формування комунікативних середовищ існуючих соціально-комунікаційних підсистем суспільства (освіти, політики, мистецтва, науки), соціально-комунікаційних структур (бібліотек, ЗМІ, архівів, музеїв, центрів документації та інформації, книжкової справи, Інтернету) й об'єктивною необхідністю концептуально оцінити можливості нового типу комунікаційного середовища, виявити недоліки й розробити засоби їх подолання, а також створити адекватні умови для реалізації його позитивних ознак.

У процесі дослідження досягнуто його мету, вирішено всі поставлені завдання, що дозволило дійти основних наукових висновків.

1. Актуальність дослідження комунікаційного середовища доби інформаційного суспільства зумовлена посиленням багатофункціональності системи соціальних зв'язків, взаємовідносин у різних сферах суспільної діяльності, пов'язаних із задоволенням нагальних потреб суспільства. Зміни комунікаційного середовища зумовлені трансформацією комунікаційних структур і систем суспільства, засобів, знарядь та каналів комунікації, предметно-субстанціональних форм генерування, подання, поширення і споживання інформації та знань у процесах комунікаційної взаємодії.

2. Еволюція поглядів на сутність комунікаційного середовища пов'язана з розвитком розуміння спілкування та обміну інформацією як необхідних елементів формування соціального буття людини. Визначаючи роль суспільства і його суспільних інститутів у формуванні особистості, дослідники розглядали її як продукт соціалізації з одночасним аналізом зворотного впливу особистості на становлення людської спільноти, розширення сфер спілкування,

виникнення нових соціальних комунікаційних форм. Теоретико-методологічним підґрунтям дослідження феномену комунікаційного середовища можна вважати інтеграційну парадигму теорії соціальних комунікацій, яка визначає конструктами теоретизації поняття «інформація», «інформаційні ресурси», «інформатизація», «комунікація», «комунікаційний простір», «інформаційне суспільство» на широкій міждисциплінарній базі, що орієнтується на єдину об'єктно-предметну сферу нової наукової галузі — соціальні комунікації. Їх аналіз з точки зору впливу на комунікаційні процеси в суспільстві є підставою для визначення комунікаційного середовища як підсистемного й необхідного об'єкта теоретичних розвідок. Доведено, що на різних етапах розвитку суспільства розвиваються та функціонують властиві саме їм суспільні комунікаційні системи, які визначають особливості комунікаційного середовища відповідно до історичної епохи.

3. Вивчення існуючих визначень комунікаційного середовища дозволило дійти висновку, що комунікаційний простір є проявом системної цілісності комунікаційного середовища, яка зумовлена сукупністю умов відтворення комунікаційної взаємодії в суспільстві за наявності відповідних засобів. Комунікаційний простір — результат системної цілісності й рівноваги комунікаційного середовища, сукупності умов здійснення комунікаційних зв'язків і реалізації комунікаційного процесу в суспільних відносинах. Комунікаційне середовище розглядається як сукупність умов, що забезпечують здійснення комунікаційного процесу, його змістове наповнення, сприяють досягненню взаєморозуміння та спільності в діях суб'єктів, що перебувають в комунікаційному зв'язку. Комунікаційне середовище є необхідним фактором і цілісною системою формування єдиного комунікаційного простору суспільства та водночас системною структурою комунікаційного простору.

4. Використання методології соціокомунікативного, історико-еволюційного, системного й аксіологічного підходів у комплексі з методами системно-структурного аналізу, концептуалізації, ментального моделювання, аналогій дозволило реалізувати просторове бачення комунікаційного середовища як певної соціальної реальності, що відповідає сучасному рівню соціально-комунікативної діяльності, надати цілісне уявлення щодо сутності, властивостей, структури комунікаційного середовища інформаційного суспільства, визначити й обґрунтувати тенденції й актуальні завдання його розвитку в Україні. Складність об'єкта дослідження, а також пізнавальна ситуація, в якій воно відбувається, зумовили необхідність багатогранного і багатовимірного вивчення явища. Значною мірою це відповідає потребам наукової рефлексії в період становлення нової наукової галузі знань.

5. Сучасний стан комунікаційного середовища визначається рівнем застосування знарядь, засобів, технологій здійснення комунікаційних зв'язків у суспільстві. Провідними факторами утворення середовищних елементів комунікаційної взаємодії в суспільстві на етапі інформатизації є розгортання процесу інституалізації певних сфер діяльності, що зумовлені функціональною специфікою самого комунікаційного процесу в суспільній взаємодії, досягнення інформаційної рівномірності, комунікаційної єдності в суспільстві

та його підсистемах, підвищення інформаційної культури громадян. Результатом розвитку комунікаційної підсистеми суспільства є утворення єдиного комунікаційного простору, в якому відбуваються різні комунікаційні процеси за підтримки комунікаційних засобів, технологій обробки, подання, поширення і використання суспільної інформації та знань. Його єдність розглядається як потенціал розкриття взаємозалежності, взаємозумовленості техніко-технологічної, структурно-семантичної, субстанціональної (предметної), функціональної складових. Формулюється положення про неоднозначність, нерівномірність, а також латентну єдність комунікаційної діяльності та її результатів.

6. Структура комунікаційного середовища інформаційного суспільства містить такі елементи: техносферу — як техніко-технологічну базу забезпечення комунікаційного процесу; соціоінфосферу (документосферу, інфосферу, когнітосферу) — як рух соціально значущих повідомлень різної субстанціональності; семіосферу — як смислонасиченість соціальних повідомлень; сферу соціально-комунікаційної діяльності — як організаційно-функціональну підтримку комунікаційної взаємодії в суспільстві; перцептивну сферу — як узгодження цілей, зворотного зв'язку і єдності в сприйнятті змісту комунікаційних повідомлень. Сукупність комунікативних типів, видів, форм соціального спілкування в інформаційному суспільстві підводить до розуміння значення єдності взаємовідносин суб'єктів комунікаційних процесів як найважливішого фактора ефективності результатів практичної діяльності відповідно до цілей і завдань цивілізаційного розвитку людства.

7. Властивості комунікаційного середовища характеризуються хаотичністю різноманітних когнітивних елементів, надмірністю комунікації в сучасному мережевому, віртуалізованому інформаційному суспільстві; станом розвиненості елементів комунікаційного середовища відповідно до опанування технологіями й предметами комунікаційної взаємодії, якістю опрацювання контенту, характером комунікаційних відносин (наявність чи відсутність зворотного зв'язку), узгодженістю дій та поведінки відповідно до цілей суб'єктів процесу комунікації. До системних властивостей комунікаційного середовища належать системна цілісність, стійкість, перцептивність, ризоматичність, предметна інтегрованість, трансграничність.

8. Інтеграція комунікаційного середовища до системи комунікаційної діяльності передбачає встановлення зв'язків між усіма його складовими — техносферою, соціоінфосферою, семіосферою, перцептивною сферою — на засадах комунікаційної єдності, що забезпечує баланс станів, цілей і розуміння суб'єктів комунікаційної взаємодії в різних суспільних підсистемах та на різних рівнях організації. Для формування розвиненого інформаційно-комунікаційного середовища необхідно вирішувати питання, пов'язані з розвитком і модернізацією інформаційно-комунікаційної інфраструктури, інформаційно-комунікаційних технологій та засобів їх реалізації, індустрії виробництва й поширення інформаційних продуктів, розробкою й реалізацією комплексу заходів для політико-правового, економічного та соціально-культурного забезпечення процесу переходу до інформаційного суспільства, в подальшому — суспільства знань. Простежуються інституалізаційні тенденції в

усіх складових комунікаційного середовища, що потребує подальшого теоретичного дослідження й відповідної реалізації в соціально-комунікаційній діяльності сучасного інформаційного суспільства.

9. Гармонізація розвитку суспільства базується певним чином на забезпеченні технологічної, організаційної, методологічної консолідації суб'єктів комунікаційної діяльності й реалізується через систему державної політики та управління в комунікаційній підсистемі суспільства. Простежується певний взаємозв'язок комунікаційної взаємодії в суспільстві на шляху до стану рівноваги: екологія інформації — управління знаннями — соціальна екологія — екологія знань. Це вектор досягнення перцептивного стану суб'єктів, що перебувають у процесі комунікації для досягнення соціального прогресу та побудови гармонійного громадянського суспільства.

10. Тенденції розвитку комунікаційного середовища в Україні пов'язані з налагодженням системи управління, ефективною реалізацією державою регуляторної функції як практики соціального управління, а безпосереднє управління (менеджмент технологій, ресурсів, контенту) належить до конкретних рівнів інституалізованої соціально-комунікаційної діяльності. Параметрами для регулювання стають ступінь самостійності об'єкта, що підпадає під управління, рівень розвиненості системи управління і здатність до самоуправління. Регуляторними формами є концепції, доктрини, рішення форумів, міжнародних та національних асоціацій. Першочерговим завданням у процесі формування управлінської бази розвитку комунікаційного середовища (на різних рівнях його організації), зважаючи на світову практику інформаційно розвинених країн, є врахування стану інформаційно-комунікаційних підсистем суспільства та його інформаційних ресурсів.

7. Феномен виживання: соціально-філософський аналіз : автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата філософських наук за спеціальністю 09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії / Чхеайло Анна Андріївна ; Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. – Харків, 2012.

Зростання інтересу до феномену виживання є закономірною реакцією на глобальні кризові виклики сучасності: руйнацію традиційних підвалин життя та девальвацію суспільних ідеалів і моральних цінностей.

Егоцентричне використання природних ресурсів, яке призводить до масштабних незворотних змін біосфери, розвиток техніки і технологій, зокрема генної інженерії, що значно випереджає розвиток духовного потенціалу людини, неухильне зростання організаційної складності суспільства, загострення комплексу глобальних проблем – усе це призводить до створення таких умов існування в сучасному світі, які є нестабільними, нестійкими, мало керованими і можуть викликати як біосферну, так і антропологічну катастрофи.

Названі процеси та негативні соціальні явища вимагають осмислення й обертаються потребою подальшого усвідомлення скінченності буття як на індивідуальному, так і на загальнолюдському (знищення людства) рівнях.

Люди не можуть ані змінити, ані зупинити процес розвитку супертехнологій, вони можуть до нього адаптуватися і тим самим вижити, зберігши або видозмінивши своє єство. Зазначені проблеми, трансформуючись у проблеми виживання людства, потребують осмислення вже не як суто природоохоронні, а як такі, що охоплюють увесь комплекс питань забезпечення гармонізації, коеволюції людини і природи.

Принципового значення набуває проблема відтворення цінностей; виховання моральності як запоруки духовного відродження; подолання невизначеності у вирішенні людиною одвічних питань власного існування.

Сьогодні проблема виживання вийшла на авансцену наукового пошуку і суспільної свідомості загалом. На порядок денний ставляться питання про перехід до нового етапу цивілізаційного розвитку, що ґрунтується на радикальній зміні цінностей і цілей сучасного суспільства, а також векторності та змістовності різних сфер людської діяльності.

Визначення сенсу феномену виживання як вимоги оптимізації взаємовідносин у системі «людина–природа» є комплексом актуальних питань світоглядного, природознавчого і філософського характеру, що виникають у результаті розвитку науки і практики. Зрозуміти людину, культуру її поведінки в біосфері – означає з'ясувати її місце і специфічну роль в еволюції Всесвіту, виокремити ту фундаментальну особливість, завдяки якій вона набуває суттєвого значення у структурі природного цілого.

Актуальність теми дослідження підсилюється також станом екологічної культури та екологічної безпеки в нашій країні. В Україні публічний дискурс щодо екологічних проблем та проблем виживання залишається більшою мірою у сфері бажаного, ніж дійсного, незважаючи на те, що аналіз аварії на Чорнобильській АС як правило включається у контекст сучасних концепцій виживання.

Шлях вирішення окреслених проблем пролягає через широке соціально-філософське осмислення феномену виживання, що дозволяє скласти окремі розрізнені уявлення про виживання в єдину картину перспектив соціального буття. Адже філософія як утілення інтелектуальної здатності осягнути сутність буття взагалі покликана давати надію людині, людству в цілому на його майбутнє.

За результатами проведеного дослідження зроблено наступні висновки:

1. аналіз феномену виживання як інтегрального соціально-філософського концепту та як проблемної форми буття людини та суспільства по-новому тематизовано в контексті трансформацій історичного та соціокультурного простору життєдіяльності людини;

2. виживання розглянуто як проблемна, трагічна форма життя, стратегія життя людини, роду, соціальної групи та людства в цілому, що долає смертоносні тенденції; динамічний принцип існування; комплекс дій, спрямований на збереження, відтворення та перетворення життя, якому загрожує небуття;

3. дослідження феномену виживання зумовлює відповідне бачення проблеми виживання індивіда, яке реалізується трьома шляхами: виживання як

стратегія відмови, виживання як стратегія пристосування, виживання як стратегія розвитку;

4. на основі аналізу актуальних напрямків глобалістики визначено найважливіші концепції виживання. Серед них виокремлено концепцію сталого розвитку, що є домінуючою методологічною основою розробки проблеми виживання як на загальнонаціональному, так і на національному та місцевому рівнях;

5. критичне філософське осмислення концепції сталого розвитку як теорії та методології виживання людства показало її слабкі та значимі сторони. З одного боку, вона переглядає відносини між людиною і природою з позиції обмеження втручання в природу. З іншого - в ній поступово почала оформлюватися світоглядна установка – неоантропоцентризм. Сутність його полягає в тому, що людина визнається джерелом змін, які відбуваються, єдиним суб'єктом відповідальності;

6. виживання суспільства не можливе без суттєвої зміни свідомості Homo Sapiens та вимагає виходу за межі традиційного визначення місця та ролі людини у сучасних реаліях. Специфічний спосіб сприйняття сучасною людиною простору призвело до трансформації реальності в образи «кіборг», «мрійник», «ельф» та «симулякр», які впливають на світогляд людини та визначають певний спосіб виживання;

7. освітня складова концепцій виживання є найважливішим інструментом щодо забезпечення ціннісних переорієнтацій діяльності людства та конкретних людей. Лейтмотивом концепції освіти та виховання сучасного суспільства є ідея необхідності переходу до нової філософії життя, до зміни характеру діяльності у довіллі, зміни потреб, норм і правил існування людини.

8. постмодерністські стратегії як комплекс дискурсивних практик розглядають питання людського виживання з позиції переходу від пасивності стриманості, зречення й покладання надії на активність бажань і вимог. Це означає актуалізацію здатності осмислено ставитися до проблеми виживання (становлення пастухом) замість збереження потенційної можливості врятуватися (бути паствою). А тому у сучасному світі має зростати значення філософських настанов;

9. у межах суспільства виживання людство потребує змін способу мислення, оновлення цінностей та конструювання нової етичної парадигми. В основі цих процесів лежить принцип «не домінування над природою» та принцип спільної відповідальності перед природою, що ґрунтуються на постматеріальних цінностях, таких як особистісні виміри, етичні, естетичні та інтелектуальні сторони людського буття.

Науково-дослідні теми, що виконувалися на замовлення Національного банку України

1. Основні напрями вдосконалення ринку банківських платіжних карток України в умовах трансформаційної економіки (№ 0111U010201)

Науковий керівник науково дослідної роботи: директор ХІБС УБС НБУ (м. Київ), д.е.н., проф. Тридід Олександр Миколайович
Замовник: Департамент платіжних систем Національного банку України
Термін виконання: I квартал 2012р. – IV квартал 2012р.

Актуальність НДР. Протягом останніх років спостерігається швидкий розвиток ринку платіжних карток в Україні. Кількісне зростання показників цього ринку одночасно супроводжується і його якісним розвитком. Зокрема, активно упроваджуються нові платіжні послуги та операції. Банки поступово здійснюють перехід з емісії платіжних карток з магнітною смугою на емісію платіжних карток з чипом та переобладнують свою інфраструктуру для приймання смарт-карток. На базі платіжних смарт-карток упроваджуються бонусні, соціальні, транспортні, страхові, медичні та інші проекти. Емітуються мобільні платіжні інструменти, які дозволяють контролювати та управляти банківським рахунком, а також здійснювати платежі за допомогою мобільного телефону.

Безпечні та ефективні платіжні системи відіграють вирішальну роль для успішного функціонування фінансової системи країни. На сьогодні є необхідним упорядкування діяльності суб'єктів на ринку банківських платіжних карток, посилення контролю за такою діяльністю, сприяння запобіганню незаконної діяльності на ринку платіжних систем, захист інтересів користувачів платіжних систем. В цих умовах особливої актуальності набуває розробка основних напрямів вдосконалення ринку банківських платіжних карток України.

Метою науково-дослідної роботи є підвищення успішності та ефективності функціонування ринку банківських платіжних карток України.

Об'єктом дослідження є ринок банківських платіжних карток України.

Предметом дослідження є організація функціонування учасників ринку банківських платіжних карток України.

Методи дослідження. У процесі дослідження залежно від його цілей і задач використовувалися наступні методи дослідження та аналізу економічних процесів: при дослідженні, удосконаленні та обґрунтуванні категоріального апарату – метод наукової абстракції; при визначенні сучасних закономірностей та основних напрямків розвитку ринку банківських платіжних карток – методи аналізу та синтезу, індукції та дедукції; при здійсненні суб'єктно-об'єктного дослідження структури ринку банківських платіжних карток – метод системно-

структурного аналізу; при обґрунтуванні ролі держателів карток у формуванні сучасної моделі вітчизняного ринку банківських платіжних карток – методи порівняння, групувань, вибірок; при обґрунтуванні стратегії розвитку національного ринку банківських платіжних карток – метод наукової абстракції.

Основні результати та їх новизна:

Дослідження сучасного стану операцій з банківськими платіжними картками виявило, що фінансова криза вплинула на обсяги їх емісії та кількість операцій з їх використанням, але вони є постійним джерелом залучення фінансових ресурсів банку, тому банки зосередили увагу на цьому виді банківського продукту, що дало змогу покращити показники розвитку.

Запропоновано методичний підхід до визначення взаємозв'язку між функціональним призначенням банківських платіжних карток та рівнем користування ними, який складається з чотирьох етапів: планування, організація, аналіз та контроль на основі непараметричного методу оцінки кореляційного взаємозв'язку.

В роботі обґрунтовано необхідність запровадження в Україні Єдиного національного платіжного простору, головною ідеєю якої є пріоритетність національних правил щодо усіх внутрішньодержавних операцій з застосуванням платіжних карток (за аналогією з Єдиним європейським платіжним простором – SEPA).

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості застосування розроблених у роботі методичних та практичних рекомендацій щодо удосконалення ринку банківських платіжних карток в Україні працівниками Департаменту інформаційних технологій та платіжних систем Національного банку України для розробки нових інструкцій Національного банку України, внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо функціонування платіжних систем та розвитку безготівкових розрахунків). Одержані результати дослідження широко використовуються в навчальному процесі Харківського інституту банківської справи УБС НБУ при викладанні дисциплінам: «Банківські операції», «Інформатизація банківської діяльності», «Центральний банк і грошово-кредитна політика», «Фінансовий ринок».

Апробація результатів дослідження. Основні положення результатів наукового дослідження доповідались, обговорювались і отримали схвальну оцінку на науково-практичних конференціях, серед яких: VII Міжнародна науково-практична конференція «Інтеграція України у європейський та світовий фінансовий простір» (Львів, 2012), II Науково-практична конференція «Проблеми забезпечення ефективного функціонування та стабільного розвитку банківської системи України» (Київ, 2012).

Результати роботи планується адаптувати до потреб Генерального департаменту інформаційних технологій та платіжних систем Національного банку України

За результатами роботи планується підготовка колективної монографії, публікація статей, захист кандидатської дисертації, захист чотирьох дипломних робіт, отримання посади доцента та старшого наукового співробітника.

У виконанні НДР брало участь 11 виконавців, з них 1 доктор наук, професор; 4 кандидати науки, 2 доценти, 1 старший науковий співробітник; 2 учасники- в.о. доцентів кафедр, 7- керівники Департаментів та відділів (структурних підрозділів) Національного банку України.

2. Лексикографічний аналіз сучасної банківської термінології (№0109U008863)

Науковий керівник: завідувач кафедри іноземних мов ХІБС УБС НБУ (м. Київ) Черняк Лариса Іванівна.

Замовник: Департамент міжнародних зв'язків Національного банку України

Термін виконання: грудень 2010 р. – грудень 2012 р.

Актуальність теми дослідження: Проблеми термінології знаходяться сьогодні в колі найактуальніших питань перекладознавства та лінгвістики, адже термінологічні одиниці належать до того шару лексики, яка, з одного боку, посідає значне місце в загальнонаціональному словнику будь-якої мови, розвивається стрімкими темпами, користується підвищеним попитом серед фахівців будь-якої галузі суспільного життя й через це зосереджує на собі увагу багатьох філологів, а з іншого, здатна створювати певні труднощі для перекладачів науково-технічної літератури. І хоча переклад фахових текстів не зводиться лише до відтворення термінологічних одиниць мовою перекладу, та все ж без знань, пов'язаних з походженням, способами утворення, класифікацією, функціонуванням у межах певної терміносистеми та поза нею, особливостями перекладу саме термінів, адекватний переклад виявляється неможливим.

У науково-дослідній роботі зібрано та узагальнено результати досліджень з термінології вітчизняних та зарубіжних фахівців, а також практичний лексикографічний досвід по плануванню та укладанню вузькогалузевих термінологічних словників.

З огляду на динамізм розвитку сучасної банківської системи, стрімкі зміни та поповнення термінології новими лексичними одиницями, уточнення та систематизація термінів банківської справи, їхній адекватний переклад з іноземної мови на українську та тлумачення є невід'ємною частиною сучасної лексикографічної науки.

Оскільки розвиток банківської системи в Україні є надзвичайно динамічним, а словник, який оперативно враховує всі зміни банківського середовища і законодавства, може допомогти оволодіти сучасним апаратом понять і термінів, розуміти їхню змістову наповненість, є цілком актуальним.

Ефективна діяльність національної банківської системи багато в чому залежить від вивчення міжнародного досвіду (в тому числі іншомовних джерел), адаптації до міжнародних стандартів, використання інноваційних технологій. Не менш важливим є розвиток сучасної економічної науки і освіти,

які формують нові доктринальні основи та засади трансформації банківської системи в сучасну високоефективну складову національної економіки.

У сучасних умовах розвитку банківські установи у своїй повсякденній діяльності обов'язково використовують сучасні інформаційні носії, які потребують знання іноземної мови. Професіоналізм банкірів-практиків залежить не лише від практичних навичок щоденної роботи, але й від уміння використовувати іншомовні джерела як у своїй роботі, так і для самовдосконалення.

Створення тлумачного двомовного словника також зумовлено необхідністю його практичного використання в навчальному процесі з метою підготовки висококваліфікованих банківських спеціалістів, які володіють знаннями фахової терміносистеми, можуть працювати у представництвах іноземних банків, займатися організацією залучення коштів на світових ринках капіталу, супроводженням кредитних договорів з іноземними банками та фінансовими інститутами, кореспондентськими відносинами, міжнародними банківськими операціями, документарними операціями, фінансуванням міжнародної торгівлі тощо.

Мета дослідження: створення двомовного тлумачного словника сучасної банківської термінології.

Об'єкт дослідження: сучасна термінологія банківської справи.

Методи дослідження: У роботі застосовано як загальнонаукові, так і специфічні для лексикографії методи, а саме: вивчення текстів словників, вивчення концепцій словників та досвіду словникових проектів, опитування користувачів, а також метод словникових дефініцій, метод компонентного аналізу, дескриптивний метод, метод суцільної вибірки, метод кількісного аналізу, метод комплексного дослідження дериваційних процесів в сучасній українській фаховій мові банківської справи, сучасні методи пошуку категорій з використанням новітніх інформаційних пошукових систем.

Основні результати та їх новизна: У процесі роботи було отримано низку результатів, які мають наукову та практичну цінність:

- систематизовано значну кількість термінів, які використовуються в операційній діяльності банків, науковій діяльності фахівців банківської справи, які досліджують проблеми розвитку банківської системи;
- вивчення нормативної документації, міжнародних стандартів ведення обліку та фінансової звітності та проблем їхнього перекладу, а також аналіз лексикографічних джерел, які використовуються фахівцями, дозволили уточнити значний перелік категорій та понять, які забезпечують інформаційні потоки в сучасній практичній діяльності банків;
- зроблено порівняння термінологічних систем англійської та української мов;
- визначено особливості функціонування та специфіки перекладу термінологічних одиниць банківської сфери;
- проаналізовано основні поняття та визначення, які застосовуються в термінології;
- укладено двомовний перекладний словник сучасної банківської термінології з тлумаченнями та довідниковими матеріалами.

Практична цінність результатів: Практичне значення виконаної роботи полягає в усуненні неоднозначності трактувань термінів, яке має місце в науковій літературі. Завдяки цьому забезпечується достатньо високий рівень достовірності інформаційного наповнення кожного поняття чи категорії.

У процесі дослідження було уточнено низку категорій та понять з урахуванням світового досвіду зі створення перекладних галузевих словників спеціальної лексики. Автори дослідили термінологію фінансово-кредитної системи як у національному, так і міжнародному дискурсі. Робота виконана з урахуванням сучасних методологічних підходів.

Апробація результатів роботи: За результатами науково-дослідної роботи зроблено 5 доповідей на науково-практичних конференціях, опубліковано 10 наукових статей.

Результати роботи будуть корисним не лише працівникам банків, які мають справу з документами та науковою фаховою літературою на англійській мові, перекладачам відділів перекладів банків, але й клієнтам банків – фінансовим інститутам, комерційним підприємствам, приватним особам. Він також може стати в нагоді спеціалістам економічних служб, викладачам, аспірантам, науковцям і студентам навальних закладів і факультетів фінансово-економічного та банківського профілю.

За результатами роботи планується видання двомовного перекладного словника сучасної банківської термінології з тлумаченнями та довідниковими матеріалами.

У виконанні НДР брало участь 10 виконавців, з них 2 кандидати наук, докторант, 3- старші викладачі, 3-викладачі, 1 фахівець наукового відділу; 7 студентів.

3. Регіональні аспекти функціонування банківської системи та її вплив на розвиток економіки Харківського регіону (№ 0109U008864)

Науковий керівник: директор ХІБС УБС НБУ (м. Київ), д.е.н., проф.
Трийді Олександр Миколайович

Замовник: Управління НБУ в Харківській області

Термін виконання: I квартал 2010 р. – IV квартал 2012 р.

Актуальність теми дослідження: Сучасний етап розвитку банківської системи України, характерними рисами якого є: високий рівень ризиків, недостатня капіталізація банків, зростання суми негативно класифікованих активів та невисокий рівень довіри населення вимагає від банків підвищення якості та кількості фінансових послуг, підвищення їх конкурентоздатності на основі застосування новітніх технологій, нових форм господарювання та сучасних методів управління.

У сучасних умовах розвитку економіки внаслідок економічної та політичної нестабільності банки не здатні адекватно реагувати на зміни зовнішнього і внутрішнього середовищ, внаслідок чого потрапляють у кризові ситуації. Кризи, які виникають у процесах функціонування й розвитку банків,

мають негативні наслідки та можуть призвести як до банкрутства окремих банків, так і до масової неплатоспроможності, тобто системної кризи банківської системи. Відсутність ефективної системи прогнозування та попередження кризових явищ, недостатньо серйозне відношення адміністрації окремих банківських установ до оперативних проблем та відсутність необхідних резервів і стало причиною того, що перед частиною українських банків постала проблема банкрутства.

На сьогодні банківська система України знаходиться у стані поступового посткризового відновлення та створення бази для економічного зростання в середньостроковій перспективі.

Тому у процесі посткризового управління банківською діяльністю найактуальнішими питаннями є визначення факторів впливу макроекономічного середовища на діяльність банківського сектора, діагностика результатів діяльності банків у масштабах країни та на регіональному рівні, економічне обґрунтування фінансових орієнтирів їх стабільності.

Метою дослідження є аналіз діючої практики банківського сектора та визначення впливу макроекономічного середовища на його функціонування, дослідження національної банківської системи та використання методів прогнозування для обґрунтування фінансових орієнтирів у процесі антикризового управління.

Об'єкт дослідження – діяльність банківського сектора України і Харківського регіону.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої в роботі мети було використано такі методи дослідження: теоретичного узагальнення, групування, статистичного та графічного аналізу, регресійного аналізу та експоненційного згладжування.

Основні результати та їх новизна.

Запропоновано:

– методичний підхід до комплексної оцінки показників фінансового стану та фінансових результатів діяльності банків Харківського регіону.

Проаналізовано:

– вплив макроекономічного середовища на розвиток Харківського регіону і банківського сектора зокрема.

Проведено:

– дагностику результатів діяльності банківських установ Харківського регіону.

Обґрунтовано:

– фінансові орієнтири у процесі антикризового управління діяльністю банків Харківського регіону.

Практична цінність результатів. Результати дослідження широко використовуються в навчальному процесі інституту за дисциплінами: «Макроекономіка», «Мікроекономіка», «Національна економіка», «Аналіз банківської діяльності», «Банківський нагляд», «Центральний банк і грошово-кредитна політика», «Технології та стандарти у банківській діяльності», «Кредитування і контроль», «Фінансовий облік у банках», «Банківська статистика», «Інвестиційне кредитування».

Крім того, матеріали дослідження діяльності банків Харківського регіону в навчально-тренувальному банку використовувались у навчальній роботі під час проведення навчальної практики на 4 курсі, ознайомчої практики на 1 та 2 курсах, проведенні ділових та рольових ігор на 4 та 5 курсах і позанавчальній роботі в діяльності Інтелбанку, а також студентами при виконанні індивідуальної та самостійної роботи, при підготовці дипломних робіт за темою «Регіональні аспекти розвитку банківської системи України (на прикладі даних конкретного регіону)».

Низка положень даного наукового дослідження, що зокрема стосуються уточнення емпіричних особливостей стратегії подальшого динамічного розвитку та закріплення поточних результатів групи банків Харківського регіону, дозволяє врахувати специфіку соціально-економічного розвитку регіону, і спрямована на підвищення якості прогнозування основних економічних показників банків, що, в свою чергу, надасть можливість Управлінню Національного банку України в Харківській області проводити оцінку діяльності банків у перспективі та оперативно реагувати на економічні коливання ринку банківських послуг, а банкам другого рівня – регулювати свою діяльність на мікрорівні, а також використовувати при розробці перспективної цінової політики, що особливо актуально у сучасних умовах утримання ключових конкурентних позицій у банківському бізнесі та залучення нової клієнтської бази.

Апробація результатів роботи. Проміжні результати дослідження апробовані шляхом участі у науково практичних конференціях та публікації статей за результатами дослідження в наукових виданнях. За досліджуваний період було прийнято участь у 16 науково-практичних конференціях та опубліковано 27 наукових статей.

Результати роботи планується адаптувати до навчального процесу Харківського інституту банківської справи та діяльності Управління Національного банку України в Харківській області.

За результатами роботи планується 2 публікації статей, захист 1 докторської дисертації, 10 кандидатських дисертацій, а також захист 3 магістерських робіт.

У виконанні НДР брало участь 27 виконавців, з них 2 працівники Національного банку України; 2 доктори наук, професори; 7 кандидатів наук, доцентів; 2 доценти; 1 старший викладач; 3 викладачі; 6 аспірантів; 1 здобувач; 3 студенти.

Науково-дослідні теми, що виконувалися на замовлення підприємств, установ, організацій

4. Удосконалення стратегічного аналізу результатів діяльності підприємства з використанням методики розв'язання зворотних економічних задач, призначених для виконання зворотних розрахунків в системі завдань перспективного фінансово-економічного аналізу (№ 0112U001670)

Науковий керівник: директор ХІБС УБС НБУ (м. Київ), д.е.н., проф. Тридід Олександр Миколайович

Замовник: НПО «Комунар»

Термін виконання: лютий 2012 – лютий 2014

Актуальність теми. Ефективна система управління підприємством вимагає сьогодні гармонійного поєднання усіх її елементів. При цьому особливе місце в ній повинно належати саме аналізу, але не тільки ретроспективному, де досліджуються результати діяльності підприємства та фактори, що вплинули на них, на кінець звітної періоду (як факт, що вже звершився), а й оперативному та особливо перспективному, стратегічному аналізу. Адже саме останні види аналізу можуть результативно впливати на кінцеві результати діяльності підприємства, використовуючи методику зворотних розрахунків в системі задач економічного факторного аналізу.

В зв'язку з тим, що ХІБС УБС НБУ має досвід розробки та впровадження зворотних розрахунків у систему задач спеціалізованих програмних калькуляторів, призначених для виконання фінансових розрахунків, пропонується подальший розвиток цього напрямку.

Впровадження даної розробки дасть можливість підвищити ефективність та результативність фінансово-економічного аналізу як особливої функції та інструменту системи управління підприємством, а також використовувати найсучасніші методи дослідження рядовими користувачами.

Особливістю даної розробки є й те, що усі запропоновані розрахунки можна буде виконувати в дистанційному режимі з використанням Web-сервісів, що в комплексі дозволить значно знизити трудомісткість та трудовитрати на проведення аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств та установ.

Мета наукового дослідження – Впровадження методики зворотних розрахунків у системі задач перспективного фінансово-економічного аналізу для забезпечення якісного стратегічного аналізу результатів діяльності підприємства.

Об'єкт дослідження – фінансово-господарська діяльність підприємств та установ. **Предмет дослідження** – теоретичні та методичні підходи до аналізу фінансово-господарської діяльності з використанням методів економічного факторного аналізу.

Методи дослідження: методи економічного факторного аналізу, сучасні інформаційні технології та прикладне програмне забезпечення.

Основні результати та їх новизна.

– Вдосконалено теоретико-методичні підходи до експрес-аналізу кредитоспроможності підприємства.

– Дістало подальшого розвитку теоретико-методичні підходи щодо обліку та аналізу фінансових результатів у системі управління діяльністю підприємства.

– Для зрізаного розподілу типу розподілу Максвелла у явному вигляді отримані вирази для обчислення коефіцієнтів очікуваного прибутку або збитку.

Практична цінність отриманих результатів полягає в можливості бути використаними працівниками економічних та фінансових відділів підприємств та установ, а також магістрами та аспірантами вищих навчальних закладів.

Апробація результатів роботи: За результатами науково-дослідної роботи зроблено 2 доповіді на науково-практичних конференціях, опубліковано 3 наукові статті.

За результатами роботи планується впровадження методики зворотних розрахунків у системі задач перспективного фінансово-економічного аналізу для забезпечення якісного стратегічного аналізу результатів діяльності підприємства, надання Замовнику невиключної безстрокової ліцензії на використання комп'ютерної програми для проведення зворотних розрахунків у системі задач перспективного фінансово-економічного аналізу, публікація наукових статей, виступи на міжнародних конференціях і семінарах, захист 2 кандидатських дисертацій.

У виконанні НДР брало участь 5 виконавців, з них 3 кандидати наук, докторант, 1 науковий співробітник науково-дослідної лабораторії.

5. Моделювання поведінки платників податків з урахуванням економічних та соціально-психологічних факторів їх мотивації (№ 0111U010203)

Науковий керівник:, завідувач кафедри фінансів ХІБС УБС НБУ (м. Київ), д.е.н., проф. Жихор Олена Борисівна.

Замовник: Головне управління економіки Харківської обласної державної адміністрації

Термін виконання: 4 квартал 2011 – 4 квартал 2014 рр.

Актуальність науково-дослідної роботи: Норми оподаткування, які створені та законодавчо закріплені у державі, встановлюють певний порядок передачі платниками податків коштів у державні бюджети різних рівнів та цільові фонди у формі обов'язкових платежів. Неухильне дотримання норм податкового законодавства забезпечує наповнення бюджетів усіх рівнів, а це, в свою чергу, є необхідною умовою вирішення економічних, політичних і

соціальних програм, що стоять перед суспільством і державою. На даний час є підстави стверджувати, що ухилення від платежів до бюджету стало нормою поведінки багатьох керівників суб'єктів оподаткування. В результаті проведення тіньових операцій держава недоодержує належних їй коштів. За оцінками експертів Міністерства економіки України в «тіні» перебуває понад 120 млрд. грн., а за сучасними дослідженнями експертів обсяг тіньової економіки оцінюється в межах 60% ВВП [Соціально-економічний стан України: наслідки для народу та держави: національна доповідь / за заг. ред. В.М. Гейця [та ін.]. – К.: НВЦ НБУВ, 2009. – 687 с.], що зумовлено зміною рівня економічної стабільності в країні у період з 2000-2008 рр. Несплата податків досягає таких масштабів, коли вона із економіко-соціальної проблеми поступово перетворюється в проблему економічної безпеки держави, зокрема її регіонів. Для управління процесами оподаткування важливо виявити закономірності у податковій поведінці платниками податків, а також врахувати основні фактори, які впливають на прийняття ними рішення про сплату податків.

Метою роботи є розробка моделі податкової поведінки економічних суб'єктів, яка враховує сукупність економічних та психологічних факторів мотивації платників податків, а також динамічний характер їх поведінки, що виявляється в інерції змін співвідношення між офіційними та тіньовими обсягами діяльності.

Основні завдання:

1. Розробити модель податкової поведінки економічних суб'єктів, яка враховує сукупність економічних та соціально-психологічних факторів мотивації платників податків.

2. Розробити методику розрахунку обсягів тіньової економічної діяльності.

3. Виконати перевірку адекватності моделі податкової поведінки економічних суб'єктів на основі ретроспективних статистичних даних на прикладі підприємств Харківської області (за видами економічної діяльності).

Методи дослідження:

Під час виконання науково-дослідної роботи залежно від цілей і задач використовувалися наступні методи дослідження: при дослідженні, удосконаленні та обґрунтуванні категоріального апарату – метод наукової абстракції; структурно-логічного аналізу – для побудови логіки та структури дослідження; метод теоретичного узагальнення – для систематизації точок зору дослідників до змісту базових понять, що використовуються в роботі; економіко-математичного моделювання – для опису податкової поведінки економічних суб'єктів; а також застосування сучасних комп'ютерних технологій та новітньої комп'ютерної техніки – для формування, збагачення і збереження інформаційних баз у банку даних, необхідного для реалізації науково-дослідних робіт.

Основні результати та їх новизна.

– Створена математична модель поведінки платника або однорідної групи платників податків, яка ураховує динаміку (інерцію) податкової поведінки та вплив на неї економічних та соціально-психологічних чинників.

– Побудовано методику розрахунку обсягів тіньової економічної діяльності.

– Запропоновано економіко-математичну модель податкової поведінки економічних суб'єктів з урахуванням економічних та психологічних факторів мотивації платників податків, а також динамічного характеру їх поведінки, що дозволяє підвищувати точність прогнозування надходжень податків та зборів у бюджет і завдяки цьому - підвищити ефективність планування бюджетних видатків регіональним органам влади, створює підґрунтя для покращення та підвищення ефективності системи оподаткування. Зокрема, запропоновано методику кількісної ідентифікації параметрів моделі, яка дозволяє визначити співвідношення між параметрами у відповідності з статистичними даними про динаміку поведінки суб'єктів економічної діяльності.

Практична цінність результатів. Пропозиції призначені для використання при формуванні напрямків удосконалення управління бюджетним процесом у регіонах органами місцевого управління.

Апробація результатів дослідження: наукова стаття – 1; тези – 1.

За результатами роботи планується публікація двох статей та двох тез на міжнародних науково-практичних конференціях.

У виконанні НДР брало участь 2 виконавця, з них 1 доктор економічних наук, 1- кандидат економічних наук.

6. Розробка методики оцінки фінансової безпеки підприємства ПАТ «Турбогаз» (№ 0111U010202)

Науковий керівник: директор ХІБС УБС НБУ (м. Київ), д.е.н., проф.
Тридід Олександр Миколайович

Замовник: ПАТ «Турбогаз»

Термін виконання: III квартал 2011 – II квартал 2014 рр.

Актуальність теми дослідження. В умовах ринкового середовища фінансова безпека підприємств набуває суттєвого значення. Це насамперед обґрунтовується такими положеннями. По-перше, від фінансової безпеки підприємств залежить їх спроможність оновлювати техніку та технологію, формувати резерв виробничих потужностей, запаси товарно-матеріальних цінностей тощо. Тобто фінансова безпека здатна забезпечити життєздатність підприємств, їх конкурентоспроможність та можливість розвитку в короткостроковій та довгостроковій перспективах. По-друге, фінансово безпечні підприємства мають переваги перед іншими підприємствами цієї ж галузі в залученні інвестицій, у виборі постачальників, у підборі кваліфікованих кадрів. По-третє, фінансово безпечні підприємства не вступають у конфлікт з державою по перерахуванню податків та неподаткових платежів та з суспільством – по виплаті заробітної плати, дивідендів.

Метою дослідження є розроблення методичного підходу до оцінювання

фінансової надійності як складової фінансової безпеки підприємства.

Основні завдання дослідження:

визначити сучасні проблеми методичного забезпечення оцінювання фінансової надійності як складової фінансової безпеки підприємства;

вибрати прийнятну для фінансових менеджерів підприємства методику оцінювання фінансової надійності за визначеними ними критеріями та обґрунтувати необхідність її удосконалення;

розробити та апробувати методичний підхід до експрес-оцінювання фінансової надійності підприємства.

Об'єктом дослідження є процес оцінювання фінансової надійності ПАТ «Турбогаз». **Предметом дослідження** є теоретико-методичні положення та підходи до оцінювання фінансової надійності підприємства.

Методи дослідження. На першому етапі науково-дослідної роботи використано такі наукові методи: критичного аналізу (для виявлення проблем методичного забезпечення оцінювання фінансової надійності підприємства); аналізу ієрархій (для вибору прийнятної для фінансових менеджерів підприємства методики оцінювання фінансової надійності); фінансового аналізу (для обґрунтування необхідності удосконалення прийнятної для фінансових менеджерів підприємства методики оцінювання фінансової надійності); фінансового аналізу, аналізу ієрархій (для розробки методичного підходу до експрес-оцінювання фінансової надійності підприємства).

Основні результати та їх новизна: запропоновано методичний підхід до експрес-оцінювання фінансової надійності підприємства, який, на відміну від існуючих, при визначенні її статичного рівня враховує вагомість фінансових показників – майнового положення, ліквідності, фінансової незалежності, ділової активності, рентабельності та відслідковує в скільки разів фактичне значення фінансового показника є більшим або меншим за нормативне.

Практична цінність результатів. Запропонований в науково-дослідній роботі методичний підхід поглиблює і розширює коло досліджень сучасної економічної науки з проблем оцінювання фінансової безпеки підприємства.

Основні положення науково-дослідної роботи використовуються в навчальному процесі Харківського інституту банківської справи Університету банківської справи Національного банку України при викладанні дисциплін «Управління фінансовою стабільністю підприємства», «Економічна безпека» та «Фінансовий менеджмент».

Апробація результатів науково-дослідної роботи. Основні положення та висновки науково-дослідної роботи опубліковані в 2 статтях у наукових виданнях, які визнані ВАК України фаховими з економіки.

За результатами науково-дослідної роботи планується підготовка монографії, публікація 10 статей у фахових виданнях, які визнані ВАК України фаховими з економіки, участь у науково-практичних конференціях, захист докторської дисертації, захист кандидатської дисертації.

Науково-дослідні теми, що виконувалися на ініціативних засадах

7. Міжбанківський ринок інвестиційних проектів: проблеми створення і функціонування (№ 0111U010200)

Науковий керівник: к.е.н., доц. Сословський Володимир Георгійович

Термін виконання: вересень 2011 – грудень 2013 р.

Актуальність наукового дослідження. Постановою Верховної Ради України № 2632-VI від 21.10.2010 р. було схвалено Рекомендації парламентських слухань на тему: «Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів», в яких визнано, що для забезпечення майбутнього економічного розвитку потрібна конкурентоспроможна національна економіка, яку слід створювати шляхом впровадження ефективних механізмів інноваційної політики, відповідно до концептуального і стратегічного бачення перспектив інноваційного розвитку економіки. Серед низки заходів спрямованих на створення національної інноваційної системи, здатної усунути чинники, що приводять до суттєвого зменшення наукового потенціалу України, зниженню кількості інноваційно активних підприємств, переважному впровадженню в Україні інвестиційних проектів із запозиченими технологіями не найкращої якості, зростанню ролі іноземних інвесторів і погіршенню інвестиційного клімату в цілому значна увага приділяється державній підтримки та фінансової складової. У п.4 означеної Постанови планується підвищити ефективність та розширити державну підтримку інноваційної діяльності через державне замовлення на розроблення найважливіших новітніх технологій, розвиток матеріально-технічної бази наукової та науково-технічної діяльності, надання грантів, пряме інвестування, надання фінансових гарантій, стимулювання участі комерційних банків в інвестуванні інноваційної діяльності, надання нефінансових послуг та інших видів нефінансової підтримки. Що підтверджує актуальність обраної для дослідження теми.

Розбудова національної інноваційної системи розпочалася створенням у червні 2010 року Державного агентства України з управління національними проектами; наприкінці січня 2011 року Прем'єр-міністр України повідомив, що урядом сформовано базу даних про 839 стратегічно важливих для держави і привабливих для інвесторів інноваційних та інфраструктурних проектах до 2014 року, реалізація яких потребує залучення інвестицій на суму в 1,1 трильйонів гривень.

Таким чином, факт того, що в Україні вперше створено централізовану базу даних про проекти економічного розвитку, на нашу думку, відкриває у подальшому широкі можливості для розбудови ринку інвестиційних проектів. Цей ринок поки що орієнтований на пошук джерел для фінансування проектів серед юридичних осіб. Ефективність функціонування ринку може суттєво збільшитися, якщо: по-перше, надати можливість брати участь у фінансовому

забезпеченні проектів широких кіл інвесторів, включаючи фізичних осіб з України і поза її межами; по-друге, зробити умови для того, щоб предметом купівлі-продажу на цьому ринку були не тільки джерела інвестування проектів, а й самі проекти, як це має місце на інших, наприклад, товарних ринках. Висловлена гіпотеза щодо створення і розширення ринку інвестиційних проектів потребує проведення ретельного теоретичного дослідження, модельних експериментів, які б її підтвердили або спростували.

Здійснення відібраних Урядом до бази даних проектів потребує значних інвестицій з різних джерел. Згідно з даними Держкомстату в 2010 році 63,3 % інвестицій в основний капітал було здійснено за рахунок власних коштів підприємств та організацій, на частку банківських кредитів припадає тільки 14,2 %. Це становище має пояснення. Інвестиції в основний капітал переважно є середньостроковими і довгостроковими. В умовах нестабільної політичної ситуації, яка триває більш 10 років, погіршення інвестиційного клімату інвестиції взагалі є ризиковими, тому кредити в Україні у порівнянні з країнами ЄС та США, є занадто дорогими. Задача зменшення вартості банківських кредитів з 2011 року вже почала вирішуватися. Але на те, щоб інвестиційний кредит в Україні коштував 4-7%, як у розвинених країн світу, потрібні зусилля не тільки банківської системи, потрібна нова державна стратегія фінансування економічного розвитку, суттєве збільшення рентабельності галузей, передусім реального сектору, з 7% у середньому хоча б до 10-12%, щоб вона приблизно вдвічі була більше вартості кредитів.

Банківська система станом на 1 січня 2012 року нараховувала 175 діючих комерційних банків, з них 53 з іноземним капіталом, у тому числі 22 зі 100-відсотковим іноземним. Кількість банків у групі найбільших склала 17 фінустанов, група великих банків – 19 фінустанов, група середніх банків – 22 фінустанови, група невеликих банків 117 фінустанов. Загальні активи банківської системи між групами банків розподілені у зворотному по відношенню до чисельності груп порядку: група 1 - 67%; група 2 - 15%; група 3 – приблизно 8%; група 4 – 11% сукупних активів банківської системи країни (1054 млрд. грн. на 1 січня 2012 р.). Частка іноземного капіталу у банківській системі України складає 41,9% і вказує на її залежність від іноземних інвесторів. Наявність великої кількості банків викликає суперечки щодо оптимальної кількості банків. У цьому напрямку важлива роль відводиться ринку інвестиційних проектів, обґрунтуванню необхідності та доцільності створення якого і присвячене дане дослідження.

Мета дослідження: обґрунтування доцільності створення та формування теоретичних і методичних засад функціонування міжбанківського ринку інвестиційних проектів соціально-економічного розвитку країни та її регіонів.

Об'єкт дослідження – процес створення і функціонування міжбанківського ринку інвестиційних проектів.

Предмет дослідження – теоретичні підходи та методичне забезпечення функціонування міжбанківського ринку інвестиційних проектів.

Основні результати та їх новизна:

– досліджено вплив світової фінансово-економічної кризи на інвестиційну активність вітчизняних банків;

- розроблено модель оцінки ефективності розподілу кредитних ресурсів між інвестиційними проектами без створення і зі створенням міжбанківського ринку інвестиційних проектів і кредитів;
- дана оцінка ефективності розподілу кредитних ресурсів між інвестиційними проектами в умовах міжбанківського ринку інвестиційних проектів і кредитів;
- дана оцінка ефективності розподілу кредитних ресурсів між інвестиційними проектами в умовах міжбанківського ринку інвестиційних проектів і кредитів та дефіциту кредитних ресурсів;
- розроблено методичний підхід до розподілу ризиків між банками, які спільно фінансують інвестиційні проекти;
- використано для обґрунтування деяких положень для 6-ти кандидатських дисертацій здобувачів ступенів к.е.н.;
- по темі дослідження опубліковано 5 наукових статей у фахових виданнях;
- результати опробовувались на 3 науково-практичних конференціях.

8. Фондовий ринок як фактор макроекономічної стабілізації в умовах ринкової трансформації (№0109U008866)

Науковий керівник науково-дослідної роботи : завідувач кафедри економічної теорії ХІБС УБС НБУ (м. Київ), к.е.н., доц. Соболева Олена Петрівна.

Термін виконання: січень 2010 р. – грудень 2012 р.

Актуальність науково-дослідної роботи: Фінансова криза 2007/2009 років та пов'язана з нею глибока рецесія стала одною з найбільших історичних подій останніх десятиліть, оскільки її економічні наслідки стали величезними для економіки, суспільства й політики. Розглядаючи причини, наслідки та перспективи подолання кризових явищ у світовій економіці в цілому та в економіках окремих країн, слід не лише аналізувати макроекономічні показники, а й ретельно досліджувати показники фондових ринків, які не тільки пов'язані з розвитком реального сектора економіки, але є ключовою умовою для забезпечення сталого економічного зростання та фінансової стабільності економічної системи. Таким чином, необхідність дослідження фондового ринку як фактора макроекономічної стабілізації в умовах ринкової невизначеності не викликає сумнівів.

Мета науково-дослідної роботи: на основі особливостей перехідної економіки дати теоретичне обґрунтування фондового ринку як фактора макроекономічної стабілізації в умовах ринкової трансформації.

Об'єктом дослідження виступає фондовий ринок, що є необхідним компонентом економічної системи країни.

Предметом дослідження є інституційний розвиток фондового ринку в посткризовий період.

Методи дослідження: загальнонаукові методи дослідження (єдність логічного та історичного підходів), прикладні методи: порівняння і угруповання, екстраполяції, статистичного аналізу, логічного моделювання.

Основні результати та їх новизна: у процесі роботи було отримано низку результатів, які мають наукову та практичну цінність. Зокрема було:

- з'ясовано та узагальнено сучасний категоріальний апарат теми дослідження, а саме: досліджено сучасні тлумачення основних понять – фондовий ринок, ринок цінних паперів, цінний папір;

- уточнено функції фондового ринку за ознаками їх позитивного та негативного впливу на стабільність розвитку економічної системи та їх співвідношення в різних країнах;

- з'ясовано та узагальнено причини та сутність фінансово-економічних криз та визначено, що кризи є невід'ємною складовою розвитку фінансово-економічної системи й становлять перехід до нової фази економічного циклу;

- розглянуто сутність та специфічні риси моделей фондового ринку різних країн та визначено, що вони обумовлені особливостями історичного, соціально-економічного розвитку, культурними традиціями та менталітетом народу;

- з'ясовано та узагальнено причини та сутність фінансово-економічних криз та визначено, що кризи є невід'ємною складовою розвитку фінансово-економічної системи й становлять перехід до нової фази економічного циклу;

- обґрунтовано, що періодичність кризових станів буде залежати від параметрично не прогнозованих факторів, в результаті чого буде формуватися комбінація локальної випадковості та глобального порядку, що є більш стійкою відносно змін навколишнього середовища.

- визначено, що забезпечення фінансової стабільності в посткризовий період вимагає принципово нового підходу до регулювання глобальної фінансово-економічної системи з метою підтримання її збалансованого розвитку та підвищення стійкості до зовнішніх впливів;

- доведено, що в умовах формування нової фінансової архітектури (переформовування держав-лідерів, ускладнення світової інституційної структури, формування мегарегулятора, зміна резервної валюти тощо) протягом наступних років десяти буде посилюватися невизначеність, яка характеризуватиметься дискретно-безупинними кризами, що будуть постійно виникати на різних локальних територіях світового господарства, періодично формуючи глобальну кризу. Кризи в певних державах (яка з країн наступною опиниться на порозі дефолту?) чи в певних галузях економіки (банківський сектор, страхування тощо), або на певних ринках (фондовий ринок, іпотечного кредитування) є локально випадковими, але глобально детерміновані.

- розкрито тенденції руху фінансових ресурсів на фондових ринках розвинених країн та країн, що розвиваються та визначено, що найбільш небезпечними ризиками фінансової дестабілізації є невизначеність трендів розвитку світової економіки (уповільнення темпів її відновлення, особливо в розвинених країнах), посилена волатильність ринків у наслідок збереження (а в деяких країнах навіть посилення) спекулятивної спрямованості фінансової

системи та продовження нарощування зовнішньої заборгованості більшості країн;

- виявлено, що на сучасному етапі зберігається низка небезпек та ризиків порушення фінансової стабільності вітчизняного фондового ринку, пов'язаних як з потужними негативними зовнішніми шоками, так й з невирішеними проблемами вітчизняної економіки;

- запропоновано методика вибору методу прогнозування динаміки фондових індексів з урахуванням фрактальної вимірності ряду спостережень. Проведена на фактичному матеріалі перевірка якості запропонованої методики показала задовільне співпадіння фактичних та прогнозованих даних стосовно зміни ціни цінних паперів;

- виконано гармонічний аналіз часового ряду абсолютних показників фондового ринку та побудовано їх амплітудні та фазові спектри. Ця методика дає можливість на якісному рівні оцінити реакцію показників ринку на вплив сучасних факторів;

- запропоновано методика аналізу взаємного впливу нестационарних часових рядів. Методика використовує ортогональний розклад даних в базисі поліномів Чебишева;

- враховуючи особливості сучасного розвитку фондового ринку, визначено основні загрози та ризики та сформульовано пропозиції щодо вдосконалення системи його регулювання;

- дістали подальшого розвитку уявлення про характер та ступінь впливу поведінкових мотивів домогосподарств на фінансових ринках та простежена їх неекономічна складова, пов'язана зі ступенем індивідуалізму, ментальністю активності - пасивності, схваленням системою цінностей діяльності, що приносить прибуток, ступенем впливу релігії на економічну діяльність та економічну поведінку, схильністю до заощаджень, до поліпшення матеріальної сторони життя, прагматичністю, традиціями вибору фінансових продуктів ;

- здійснено класифікацію поведінкових мотивів формування заощаджень у домогосподарств та поведінкових причин, через які обсяги їх заощаджень залишається незначним: низький рівень добробуту більшості домогосподарств, наявність хронічно незадоволених потреб населення; доступність кредитів у національній та іноземній валюті, низький обрій планування; загальна недовіра до інструментів фінансового ринку.

- виділено, згруповано та розкрито поведінкові причини, що обумовлюють недовикористання інвестиційного потенціалу домогосподарств в українській економіці: опортунізм суб'єктів фондового ринку та державних контролюючих установ; слабкість та низький ступінь захищеності «правил гри», що регулюють взаємовідносини контрагентів; низький ступінь інформованості домогосподарств про власні інвестиційні можливості через використання інструментів фондового ринку, а також негативний досвід, отриманий у ході проведення приватизації та участі у діяльності фінансових пірамід; довіра та традиція здійснення заощаджень поза банками, в тому числі у формі іноземних валют.

Практична значимість роботи полягає в тім, що результати дослідження можуть бути покладені в основу подальших розробок проблем

розвитку фондового ринку в умовах посиленої невизначеності. Ряд отриманих висновків, оцінок і практичних рекомендацій можливо використовувати в процесі формування та реалізації державної політики розвитку фондового ринку.

Методика прогнозування індикаторів фондового ринку (фондовий індекс ПФТС) з урахуванням фрактальної особливості часового ряду спостережень пройшла перевірку в практичній діяльності ТОВ «Компанія з управління активами «Форвард» (довідка про впровадження №259 від 14.11.2012 р.).

Окремі теоретичні положення НДР включено в навчальні курси: «Фондовий ринок», «Економічна теорія», «Макроекономіка», «Історія економічних учень».

Перелік публікацій за результатами науково-дослідної роботи.

Основні результати НДР доповідались на 14 конференціях, опубліковані в 32 наукових статтях (серед них 22 в фахових виданнях) та 2 монографіях. Основні результати роботи над науково-дослідною темою було апробовано на 10 науково-практичних конференціях.

9. Гуманізація вищої економічної освіти у вимірах ХХІ століття

Науковий керівник: Світлична В.В., к.і.н., доцент

Термін виконання: III квартал 2008 р. – IV квартал 2012 р.

Актуальність науково-дослідної роботи:

В умовах глобалізаційних та інформаційних впливів проблема гуманізації вищої освіти стає однією із глобальних проблем сучасності. Все реальніше останніми роками визнається обмеженість і небезпека подальшого розвитку людства за допомогою тільки економічного та технічного зростання, а також та обставина, що майбутній розвиток більше визначається рівнем культури, розуміння і мудрості людини. На сьогодні надзвичайно актуальною є проблема пошуку шляхів освіти і виховання людини, фахівця в гармонійному поєднанні з умовами світу, що стрімко змінюється. Сутність сучасного процесу навчання становить не лише збагачення особистості певною сумою знань чи формування навиків практичної діяльності, а всебічна підготовка людини до життя у глобалізованому інформаційному просторі через формування в особистості чеснот глобального суспільства – духу взаєморозуміння між народами, соціальними спільнотами, поваги, толерантності щодо альтернативних поглядів, позицій, відчуття особистої причетності до глобальних процесів у суспільстві. Гуманізація та гуманітаризація таким чином забезпечують реалізацію мети вищої освіти – формування сучасного ідеала освіченої людини, який передбачає наявність інформаційної культури, знання мов, сприйняття культурних цінностей, вміння бути толерантною, вміння узгоджувати власні бажання з суспільним розвитком. У вищих навчальних закладах України вже накопичено певний досвід гуманізації та гуманітаризації навчально-виховного процесу: галузеві стандарти освіти передбачають вивчення гуманітарних дисциплін, кафедри гуманітарної підготовки переорієнтовані на викладання за

новими програмами, активно запроваджується викладання нових курсів, гуманітарна освіта здійснюється на основі сучасних досягнень широкого кола гуманітарних наук. Але розробка нової парадигми гуманітаризації вищої освіти України знаходиться ще на етапі свого становлення.

Мета науково-дослідної роботи полягає у визначенні теоретичних та практичних засад гуманоцентричної переорієнтації вітчизняної вищої економічної освіти, як головної передумови підвищення якості професійної підготовки.

Об'єкт дослідження - вища економічна освіта в контексті її парадигмальних трансформацій.

Предмет дослідження - соціально-гуманітарні детермінанти розвитку вищої економічної освіти в нових соціокультурних реаліях.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що вони дають можливість системного аналізу соціально-гуманітарних детермінант розвитку економічної освіти в умовах наростання процесів глобалізації і вступу людства до інформаційної ери та суспільства знань.

Основні елементи новизни отриманих результатів:

- уточнено уявлення про сучасний гуманізм як світоглядний принцип освітніх перетворень та зроблено висновок про те, що для оновленої парадигми гуманізму головним концептом є не антропоцентризм, а формування нового цілісного світорозуміння, ноосферної свідомості, нових ціннісних орієнтацій глобалізованого інформаційного суспільства на основі загальногуманістичних домінант;

- розкрито й актуалізовано критерії та принципи гуманітаризації освітнього процесу у новому вимірі;

- проаналізовано базові складові гуманоцентрично орієнтованої системи вищої економічної освіти;

- запропоновано, з урахуванням сучасних реалій та стратегічних завдань, шляхи і засоби оптимізації гуманітарної складової у системі вищої економічної освіти;

- конкретизовано змістовно-процесуальний компонент моделі гуманоцентрично орієнтованого навчально-виховного процесу для вищих навчальних закладів економічного профілю;

- аргументовано положення про те, що саме екологічна освіта та екологічне виховання відображають нерозривність зв'язку між суспільством і природою, органічно поєднують екологічне та економічне знання, сприяючи сталому розвитку суспільства;

- визначено морально-етичні та естетичні орієнтири сучасного студента, показано соціальне тло їхнього формування та відмінності від орієнтирів попередніх поколінь;

- вперше визначено сутність компетентнісного підходу як втілення вимог гуманітаризації в вищу освіту на сучасному етапі її розвитку;

- вперше узагальнено теоретичні та практичні напрацювання Університету банківської справи Національного банку України у запровадженні моделі інноваційного навчання на засадах інтеграції компетентності та духовності професіонала;

– вперше висвітлено досвід республіки Білорусь у вирішенні завдань гуманітаризації засобами інформатизації.

У цілому дослідження є внеском у розробку теоретичних та практичних засад нової моделі освіти, зокрема – в формування нових поглядів на місію освіти в XXI столітті, на сутність гуманізації та гуманітаризації освіти, на роль соціально-гуманітарного знання, на завдання вищої професійної освіти та способи їх вирішення.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що сформульовані в ньому висновки та положення сприятимуть вдосконаленню вищої економічної освіти у напрямку її максимальної орієнтації на активізацію людського капіталу в процесі професійної підготовки та формування найбільш широких реалізаційних продуктивних здатностей особистості.

Впровадження результатів дослідження в практичну діяльність: результати дослідження широко використовуються в навчальному процесі інституту за дисциплінами: психологія та педагогіка, екологія, соціологія, філософія та іншими дисциплінами соціально-гуманітарного циклу. Результати дослідження знайшли відображення у 8 монографіях, 2 навчальних посібниках, а також у дисертаційній роботі Юрченко Л.І. на здобуття наукового ступеня доктора філософських наук «Екологічна культура як системотворчий чинник екологічної безпеки» (захищена 9 червня 2009 року).

Апробація та презентація проміжних результатів дослідження здійснювалась шляхом участі у науково практичних конференціях (22), круглих столах (3) та публікації 8 монографій, 2 навчальних посібників, 47 статей та тез доповідей за результатами дослідження в наукових виданнях.

III. МОНОГРАФІЇ

Управління фінансовими ресурсами банку

Азаренкова Г. М., Біломістна І.І., Сословський В. Г.

У монографії представлено теоретичні і методичні результати дослідження, які націлені на розв'язання проблеми управління фінансовими ресурсами банків у сучасних умовах подолання наслідків фінансово-економічної кризи.

Поглиблено теоретичні основи щодо управління фінансовими ресурсами банку, узагальнено основні положення визначення дефініції «фінансові ресурси банку», розкрито їх сутність і класифікаційні ознаки. У роботі вивчено сутність і зміст логістичного підходу до управління фінансовими ресурсами банків та визначено процедуру його застосування до управління фінансовими ресурсами банку. Здійснено прогнозування чистого прибутку банків як результату управління фінансовими ресурсами банками України. Також у монографії розроблено методичний підхід до визначення взаємозв'язку між функціональними характеристиками банківських платіжних карток.

Иностранные инвестиции

Азаренкова Г.М., Ежов Ю.А., Кондратьев К. М., Смирнов В.В.

В монографії розкриті питання створення нормального інвестиційного клімату і залучення інвестицій в російську економіку. Розглянута роль іноземних інвестицій в розвиток економіки держави. Показано, що залучення інвестицій в економіку РФ та їх освоєння сприяє підвищенню виробничого потенціалу її економіки. Проведено аналіз причин, які викликають неготовність підприємства приймати інвестиції на ринкових умовах, показані шляхи їх усунення. Запропоновані заходи з удосконалення законодавчої бази і державної політики, направленої на підвищення ефективності використання іноземних інвестицій.

Державний фінансовий контроль як ефективний важіль забезпечення фінансової безпеки України

Дікань Л.В. та ін.

Розглянуті організаційні засади та міжнародний досвід організації системи фінансового контролю, напрямки розвитку окремих її елементів. Досліджено теоретичні засади й уточнено понятійний апарат організації системи фінансового контролю. Запропоновано підходи щодо адаптації зарубіжних здобутків організації системи вдосконалення організації системи фінансового контролю в Україні.

Проблеми і перспективи ринково-орієнтованого управління інноваційним розвитком

Жихор О.Б. та ін.

У монографії досліджено проблеми і перспективи управління на ринкових засадах процесами інноваційного розвитку на державному, регіональному рівнях та рівні окремого підприємства. Викладено авторські

підходи до розробки методів та інструментів управління інноваційним розвитком підприємств у руслі стратегії інноваційного прориву. Розглянуто інноваційні методи екологічного менеджменту та маркетингу.

Для фахівців з інноваційного менеджменту і маркетингу інновацій, викладачів, аспірантів та студентів економічних спеціальностей ВНЗ

Інноваційний розвиток регіону

Жихор О.Б., Куценко Т.М.

У монографії сформовано теоретико-методологічні основи дослідження інноваційного розвитку регіону. Зокрема, окреслено й удосконалено понятійно-термінологічний апарат, проаналізовано нормативно-правове підґрунтя формування інноваційної моделі розвитку регіону, оцінено зарубіжний досвід забезпечення інноваційного розвитку на національному і регіональному рівнях. Особливу увагу приділено аналізу стану інноваційного розвитку регіону та, зокрема, ролі в ньому фінансового забезпечення, що дає можливість виробляти ефективні заходи для стимулювання інновацій. Обґрунтовано підходи і запропоновано напрями вдосконалення механізмів інноваційного розвитку регіону. Для управлінців, науковців, викладачів та аспірантів, студентів, підприємців. Буде корисною для всіх, хто цікавиться питаннями регіонального розвитку, фінансового забезпечення впровадження інновацій у діяльності регіону.

Управління персоналом в умовах економіки знань

Ізюмцева Н.В., Торяник Ж.І., Азаренкова Г.М., Орехова К.В., Лобігер Н.С.

Простежено розвиток наукової парадигми управління персоналом в умовах переходу до економіки знань через призму зміни трудової діяльності, формування системи нових цінностей та організації праці під впливом знанневої економіки. Визначено сучасні підходи до забезпечення потреб організацій у персоналі (маркетинг персоналу, використання новітніх джерел, зростання ролі рекрутингових агентств тощо). Висвітлено особливості мотивації персоналу у світлі постіндустріальних теорій мотивації праці (мотивація персоналу на саморозвиток і самоактуалізацію, стимулювання праці працею тощо). З позицій застосування нових технологій управління персоналом розкрито питання розвитку, професійного навчання, організації службового просування та кар'єрного зростання. На основі експертного соціологічного опитування подано бачення банківськими працівниками стану використання персоналу у структурних підрозділах НБУ через призму постматеріальних ціннісних орієнтацій. Розкрито особливості управління персоналом у фінансово-кредитній сфері (у банківських установах, страхових компаніях). Окреслено форми і методи управління персоналом банківських установ на засадах корпоративної соціальної відповідальності.

Вартість банківського бізнесу

Котелевська Ю.В. та ін.

У монографії викладено концептуальні засади та запропоновано практичні механізми удосконалення підходів до управління та оцінки вартості банківського бізнесу.

Організаційно-економічні та інституціональні засади трансформації в аграрній сфері України

Маренич Т.Г. та ін.

Монографія присвячена пошуку шляхів прискорення відтворення основних засобів у сільському господарстві та підвищення ефективності їх використання як основи інтенсифікації виробництва.

Механізм забезпечення якості рішень щодо реінжинірингу бізнес-процесів банку

Азаренкова Г.М., Лобігер Н.С., Шамов С.О., Семенюк Л.П., Ізюмцева Н.В.

Монографія присвячена теоретичним і практичним проблемам забезпечення якості управлінських рішень щодо реінжинірингу бізнес-процесів банку. Основну увагу приділено процесам формування якості управлінських рішень та оцінці її впливу на результативність та ефективність реінжинірингу бізнес-процесів банку. Результати досліджень авторів містять обґрунтування: необхідності реінжинірингу бізнес-процесів як в умовах сталого розвитку та і за умов нестабільності розвитку банківської системи; категоріального апарату, необхідного для опису бізнес-процесів, процесів їх реінжинірингу, їх якості та ефективності. Запропоновано методичні підходи до ідентифікації бізнес-процесів банку, що потребують реінжинірингу, до його здійснення та впровадження у практичну діяльність банків. Побудовані та досліджені експериментальні моделі процесів реінжинірингу та процесу реструктуризації кредитних заборгованостей, що підтвердили продуктивність запропонованих методичних підходів. Показано вплив коректності документів, що містять управлінські рішення на результати реінжинірингових проектів, розроблено та експериментально випробувано методику контролю та забезпечення якості таких документів.

Запозичення суб'єктами господарювання грошових коштів на зовнішніх ринках

Самородов Б.В., Лернер Ю.І.

У монографії розкрито теоретичні та практичні аспекти виходу суб'єктів господарювання (банків) на зовнішні фінансові ринки з метою залучення додаткових коштів для використання у розвитку банку.

Розроблено методику оптимізації варіанту виходу конкретного банку на зовнішні ринки. Запропоновано модифікований метод порівняльної економічної ефективності капітальних вкладень з урахуванням динаміки виробничої діяльності банків.

Инновационное развитие экономики России: новый этап

Жихор О.Б., Куценко Т.М.

Коллективна монографія «Інноваційний розвиток економіки Росії: новий етап» представляє собою зібрання актуально науково-практичних ідей у сфері інноваційного розвитку, що враховують як сучасний рівень розвитку наукової теорії, так і вітчизняний та зарубіжний досвід. Проблематика розділів монографії охоплює систему теоретико-практичних та методологічних питань впровадження та розвитку інноваційного підходу вирішення економічних завдань, що впливають на всі сторони суспільного життя. Автори розглядають як загальні проблеми інноваційного розвитку, так і їх конкретні прояви в різних секторах та галузях економіки, проводять аналіз спроможності теоретичних підходів і практичного втілення актуальних наукових ідей в досліджуваній області. Особлива заслуга авторського колективу полягає в розгляді основної проблеми монографії в контексті суспільного розвитку, вдосконалення його політичної, правової, ідеологічної сфери. Особливу увагу приділено становленню людського капіталу, як неодмінній умові успішного інноваційного розвитку, формуванню принципово нової інноваційної ідеології економіки підприємства, галузі, регіону, країни.

Коллективна монографія містить статті як вже відомих вчених і практиків, так і молодих перспективних дослідників, що свідчить про творче сприйняття проблеми інноваційного розвитку серед громадськості.

Управління фінансовими ресурсами місцевого бюджету

Жихор О.Б. та ін.

Розглянуто проблеми формування місцевих бюджетів та їх роль у соціально-економічному розвитку адміністративно-територіальної одиниці. Визначено переваги та недоліки програмно-цільового методу у бюджетному процесі. Обґрунтовано необхідність проведення аналізу системи управління фінансовим потенціалом регіону.

Развитие финансовых отношений в условиях становления инновационной экономики

Азаренкова Г.М., Біломістний О.М., Біломістна І.І., Головка О.Г., Жихор О.Б., Кузьмичук Н.В., Лобігер Н.С. та ін.

Автори пропонують свій погляд на проблеми розвитку фінансово-кредитних відносин в умовах структурної перебудови економіки. В монографії розглянуті напрямки сучасної моделі ефективного бізнесу і модернізація фінансово-кредитних відносин в умовах інноваційної економіки.

Проблемы и перспективы международных валютно-кредитных и финансовых отношений

Сословський В.Г., Шкодін І.В. та ін.

В монографії розглянуті актуальні питання міжнародних валютно-кредитних і фінансових відносин: реформування світової фінансової архітектури в умовах подолання наслідків фінансово-економічної кризи, інституційні аспекти міжнародних фінансів, проблеми регулювання світових фінансів, розширення використання рубля в світовій економіці.

Економічна поведінка як чинник інституціональних перетворень Іващенко М.В.

У монографії досліджено механізми формування економічної поведінки під впливом таких соціальних факторів, як ментальність та релігія.

За критерієм рентоорієнтації та ступеню адаптації типологізовано економічну поведінку. Показується соціально – економічний механізм адаптації до ринкового середовища в умовах інституціональних перетворень.

Розкрито механізм співіснування формальних та неформальних інститутів на певній території. Систематизовано неекономічні чинники, що обумовлюють темпи розповсюдження ефективних типів економічної поведінки в процесі інституційних перетворень.

Аналізується зміст еволюційних та революційних інституціональних змін з урахуванням динаміки економічної поведінки. Виявлено та розкрито економічну поведінку суб'єктів господарювання на основних ринках: споживчому, фінансовому та на ринку праці.

Методологія управління фінансовим розвитком банку Самородов Б.В.

У монографії представлено теоретичні і методологічні аспекти наукового напрямку, який стосується впровадження в банківську справу методології управління фінансовим розвитком банку через оптимізацію фінансових показників його діяльності з використанням сучасних економічних підходів і розрахунково-теоретичного інструментарію.

Запропоновані адекватні оптимізаційні методи і моделі забезпечують банки дієвим інструментарієм для визначення орієнтирів у своїй фінансовій діяльності, підвищення свого рейтингу через доведення до ідеальних параметрів відповідних показників.

Посткризовий розвиток фондового ринку: світові тенденції та національні особливості

Азаренкова Г.М., Шкодін І.В., Соболев В.М., Іващенко М.В., Дубницький В.Ю.

У монографії на основі інституційної та синергетичної методології комплексно досліджено розвиток світового фондового ринку в посткризовий період. З'ясовано та узагальнено причини та сутність фінансово-економічних криз та визначено, що кризи є невід'ємною складовою розвитку фінансово-економічної системи й становлять перехід до нової фази економічного циклу.

Розкрито тенденції руху фінансових ресурсів на фондових ринках розвинених країн та країн, що розвиваються та визначено, що найбільш небезпечними ризиками фінансової дестабілізації є невизначеність трендів розвитку світової економіки, посилена волатильність ринків внаслідок збереження (а в деяких країнах навіть посилення) спекулятивної спрямованості фінансової системи. Виявлено, що на сучасному етапі зберігається низка небезпек та ризиків порушення фінансової стабільності вітчизняного фондового ринку, пов'язаних як з потужними негативними зовнішніми шоками, так й з невирішеними проблемами вітчизняної економіки.

Гуманітарна складова вищої економічної освіти у вимірах ХХІ століття

**Дороніна М.С., Корабльова Н.С., Лисяк В.М., Світлична В.В.,
Топалова С.О., Тридід О.М., Чистіліна Т.О., Юрченко Л.І. та ін.**

Перетворення гуманізації освіти фактично на одну із глобальних проблем сучасності зумовлює необхідність переорієнтації вітчизняної вищої освіти на засади гуманістичної парадигми. На сьогодні в вітчизняній освітній практиці між вимогами гуманізації, як стратегічного напрямку розвитку вищої освіти та існуючими реаліями зберігається значна дистанція. Її подолання надасть системі вищої освіти можливість успішно реалізувати свою місію в нових цивілізаційних умовах.

Пропонована читачеві монографія присвячена визначенню теоретичних та практичних засад гуманоцентричної переорієнтації вітчизняної вищої економічної освіти, як головної передумови підвищення якості професійної підготовки. Авторами розкрито й актуалізовано критерії та принципи гуманітаризації освітнього процесу у новому вимірі, розроблено результативний механізм побудови гуманоцентрично орієнтованого навчально-виховного процесу в освітньому закладі економічного профілю з урахуванням досвіду Університету банківської справи Національного банку України та Поліського державного університету (Республіка Білорусь).

IV. СВДОЦТВА ПРО РЕЄСТРАЦІЮ АВТОРСЬКИХ ПРАВ

Спеціалізований програмний продукт «Фінансово-аналітичний калькулятор» (Свідоцтво про реєстрацію авторського права на твір, №41741, від 11.01.2012р.)

Автори: к.т.н., ст. наук.співр. Дубницький В.Ю., к.т.н., доц.Кобилін А.М.

Спеціалізований програмний продукт «Фінансово-аналітичний калькулятор» призначено для виконання фінансових розрахунків, пов'язаних з виконанням економічного факторного аналізу.

Усі запрограмовані розрахунки можна виконувати в дистанційному режимі з використанням Web- сервісів, що дозволяє значно знизити трудомісткість на проведення аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств та установ.

Впровадження даної розробки дає можливість підвищити ефективність проведення фінансово-економічного аналізу за рахунок того, що найсучасніші його методи стають доступними рядовим користувачам. Програми реалізовані в таких середовищах:

- Delphi 7.
- Visual Studio .NET 2008.
- Excel 2007 з використанням мови програмування VBA.

Створене математичне, алгоритмічне та програмне забезпечення реалізує визначення впливу факторів такими методами: індексним, ланцюговим, абсолютних різниць, відносних різниць, інтегральним, логарифмічним.